
Objectius de desenvolupament sostenible (ODS) a les empreses

PID_00275372

Natàlia Cugueró-Escofet
Silvia Urarte Gómez

Temps mínim de dedicació recomanat: 4 hores

Natàlia Cugueró-Escofet

Doctora en Management Sciences per la IESE Business School, Universitat de Navarra. Llicenciada en Dret per la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i en Enginyeria Industrial per la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Professora dels Estudis d'Economia i Empresa (UOC). Ha publicat diversos articles tant en revistes acadèmiques especialitzades com en revistes de divulgació.

Silvia Urarte Gómez

Diplomada en Marketing i Relacions Públiques (ESERP i Universitat de Barcelona, UB) i en Ciències Empresarials per la UB. Creadora de Conètica (RSE) i des de 2003 ha impulsat diverses iniciatives en aquesta disciplina, com ara la creació dels Premis Conètica, la creació del Club IESE per un coneixement compartit i la creació del primer màster d'RS. Des de 2013 treballa de consultora de la UOC i de professora de la UB. Ha cursat nombrosos seminaris i estudis de postgrau.

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats per la professora: Natàlia Cugueró-Escofet

Primera edició: setembre 2020

© d'aquesta edició, Fundació Universitat Oberta de Catalunya (FUOC)

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Autoria: Natàlia Cugueró-Escofet, Silvia Urarte Gómez

Producció: FUOC

Tots els drets reservats

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit del titular dels drets.

Índex

Introducció.....	5
Objectius.....	6
1. Gènesi dels objectius de desenvolupament sostenible.....	7
1.1. Objectius del mil·lenni i objectius de desenvolupament sostenible	9
1.2. Els ODS i les eines per a la comunicació	9
1.3. Els ODS, la descentralització i les eines per a la seva implementació i control	11
1.4. Els ODS i el sector privat, la importància de les empreses	13
2. Empreses, ODS i responsabilitat social.....	15
2.1. Com contribueixen les empreses als ODS	16
2.1.1. ODS 1. Posar fi a la pobresa en totes les seves formes ...	16
2.1.2. ODS 2. Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició, i promoure l'agricultura sostenible	18
2.1.3. ODS 3. Garantir una vida sana i promoure el benestar de tothom a totes les edats	19
2.1.4. ODS 4. Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom	20
2.1.5. ODS 5. Aconseguir la igualtat entre gèneres i l'empoderament de totes les dones i nenes	22
2.1.6. ODS 6. Garantir la disponibilitat d'aigua i la seva gestió sostenible i el sanejament per a tothom	23
2.1.7. ODS 7. Garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a tothom	25
2.1.8. ODS 8. Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tothom	26
2.1.9. ODS 9. Construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació	28
2.1.10. ODS 10. Reduir la desigualtat en i entre països	29
2.1.11. ODS 11. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles	30
2.1.12. ODS 12. Garantir modalitats de consum i de producció sostenibles	32

2.1.13. ODS 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes	34
2.1.14. ODS 14. Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible	36
2.1.15. ODS 15. Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, lluitar contra la desertificació, detenir i invertir la degradació de les terres i detenir la pèrdua de la diversitat biològica	38
2.1.16. ODS 16. Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tothom i crear institucions eficaces i inclusives a tots els nivells	41
2.1.17. ODS 17. Enfortir els mitjans d'execució i revitalitzar l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible	43
2.2. Lideratge i ODS	45
2.3. Finances i ODS	46

Bibliografia	47
---------------------------	----

Introducció

El 25 de Setembre de 2015, i després de molts anys de debats públics i negociacions, de resultes de la Cimera Mundial, els estats membres de la Nacions Unides van adoptar per unanimitat l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, que conté un total de disset objectius de desenvolupament sostenible globals (resumits amb les sigles ODS, que en anglès serien SDG) i cent seixanta-nou objectius més específics que concretarien cadascun dels disset ODS principals.

Els ODS es plantegen com a objectius orientats a l'acció, limitats en nombre, fàcils de comunicar i universalment aplicables, i també inclusivament de les diferents realitats a tots els nivells de desenvolupament de cadascun dels territoris on es volen aplicar. Són objectius ambiciosos i integradors. Aborden temàtiques molt àmplies, des de la fam, la pau, la salut, les desigualtats, la prosperitat econòmica, la protecció del planeta, la lluita contra el canvi climàtic (o generació de la justícia climàtica), la inclusió, l'educació, el consum i la producció sostenible, els pactes mundials per millorar la governança, la pobresa, les ciutats i els territoris i l'energia. A més, es pot fer un seguiment del seu acompliment. Per aquest motiu consten d'un sistema d'indicadors complet per tal de poder incorporar-lo vinculat als objectius.

Els estats són els principals responsables de treballar per l'acompliment de l'Agenda 2030, amb plans específics, i se'ls interpel·la a treballar per avançar en el seu assoliment, a més d'establir polítiques coherents encaminades a aquest assoliment. Ara bé, l'Agenda 2030 intenta ampliar l'abast a altres grups d'interès bàsics com són les empreses i les organitzacions, perquè també s'hi involucri el sector privat. En definitiva, per tal que les accions siguin eficients, no solament es podran establir des del sector públic, sinó que les administracions públiques i els organismes privats hauran de trobar maneres de treballar conjuntament per a la consecució dels objectius.

Des dels seus inicis, els ODS necessiten la implicació de les organitzacions privades, i és per això que la iniciativa del Pacte Mundial exposa com es poden aplicar els objectius a les realitats de les organitzacions i mostra com aquestes hi poden contribuir fent-los formar part de la seva estratègia empresarial i de responsabilitat social corporativa. Cal tenir clars la missió, la visió i els valors, per tal de prioritzar els objectius i integrar-los dins de les memòries de sostenibilitat, i mostrar com s'ha anat avançant en la seva consecució. Altres aspectes clau són el lideratge i el finançament, aspectes que també es revisen i es mostren com estan vinculats amb l'Agenda 2030 a les empreses.

Objectius

Amb l'estudi d'aquest mòdul i el treball de les activitats corresponents, s'haurien d'assolir els objectius següents:

- 1.** Comprendre els objectius de desenvolupament sostenible, el seu marc de creació i la seva interrelació amb les organitzacions i les empreses.
- 2.** Entendre qui lidera els objectius de desenvolupament sostenible en l'àmbit governamental i institucional.
- 3.** Comprendre com les organitzacions poden incorporar els objectius de desenvolupament sostenible, els subobjectius i avaluar-ne el seu compliment, fent un seguiment de la seva consecució.
- 4.** Aprofundir de manera pràctica en cadascun dels objectius de desenvolupament sostenible i com es vincula amb l'activitat de les empreses i organitzacions.
- 5.** Entendre com es configura el lideratge empresarial per aconseguir els objectius de desenvolupament sostenible.
- 6.** Conèixer quins són els elements de les finances sostenibles.

1. Gènesi dels objectius de desenvolupament sostenible

Durant l'any 2015, i després de molts anys de debats públics, mobilitzacions de la societat civil i negociacions entre els governs, els líders mundials van arribar a la conclusió que calia abordar i consensuar certs compromisos per avançar en el desenvolupament sostenible global. Aquests líders es van reunir en diversos esdeveniments mundials per anar avançant en aquests acords, els dos més importants van ser la Cimera Mundial sobre el desenvolupament sostenible celebrada a Nova York, el setembre, i la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic, el novembre.

De resultes de la Cimera Mundial, els estats membres de la Nacions Unides van adoptar per unanimitat l'**Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible**, el 25 de setembre de 2015, que conté un total de disset objectius de desenvolupament sostenible globals¹ i cent seixanta-nou objectius més específics que concretarien cadascun dels disset ODS principals.

Però el camí cap als objectius de desenvolupament sostenible va ser llarg. De fet, una de les principals conclusions extretes de la Conferència de Rio+20 va ser precisament l'acord per desenvolupar aquests ODS. Així, els ODS són el resultat d'un procés de negociació que es va dur a terme després de la Cimera de Rio+20. A més, va ser molt útil fer aquest procés gràcies a l'experiència adquirida a l'hora de treballar amb els objectius de desenvolupament del mil·lenni, ja que una part de la discussió ja estava elaborada i només s'havia de continuar.

Els ODS es plantegen com a objectius orientats a l'acció, limitats en nombre, fàcils de comunicar i universalment aplicables, i també inclussius de les diferents realitats a tots els nivells de desenvolupament de cadascun dels territoris.

No estan tan centrats a equilibrar els països rics i els pobres, com havia sigut el cas dels ODM (objectius del mil·lenni), sinó a ser tinguts en compte com a objectius universals, ambiciosos i integradors, que puguin guiar la implementació de l'anomenada Agenda 2030 de les Nacions Unides per al Desenvolupament Sostenible.

Aborden **temàtiques molt àmplies**, des de la fam, la pau, la salut, les desigualtats, la prosperitat econòmica, la protecció del planeta, la lluita contra el canvi climàtic (o generació de la justícia climàtica), la inclusió, l'educació, el consum i la producció sostenible, els pactes mundials per millorar la governança, la pobresa, les ciutats i els territoris i l'energia. La idea dels objectius

⁽¹⁾Resumits amb les sigles ODS, que en anglès serien SDG.

Enllaç recomanat

Vegeu els acords a: **Nacions Unides** (2015). «Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development» [en línia].

Enllaç recomanat

Podeu consultar els indicadors a: **Nacions Unides**. «Sustainable Development Goal» [en línia].

és que es pugui fer un seguiment del seu compliment. Per aquest motiu es va plantejar fer un sistema d'indicadors complet per tal de poder vincular-lo a l'assoliment dels objectius.

Així doncs, des de setembre de 2015, es disposa de l'Agenda 2030, amb els objectius de desenvolupament sostenible (ODS), que és un sistema complet de control de l'acompliment d'una sèrie de disset objectius de desenvolupament sostenible, cent seixanta-nou fites concretes i un conjunt d'indicadors i eines que permeten el seu seguiment i la seva avaluació. No són objectius aïllats, sinó que són fruit del treball previ fet amb els objectius del mil·lenni (ODM), que en el període 2000-2015 s'havien centrat en la reducció de la pobresa extrema als països menys desenvolupats. Per tant, el canvi cap als ODS ha implicat ampliar l'abast a tots els estats, sigui quin sigui el seu nivell de desenvolupament.

Els estats són els principals responsables de treballar per l'acompliment de l'Agenda 2030, amb plans específics, i se'ls interpel·la a treballar per avançar en el seu assoliment, a més d'establir polítiques coherents encaminades a aquest assoliment. Ara bé, l'Agenda 2030 intenta ampliar l'abast a altres grups d'interès bàsics com són les empreses i les organitzacions, per tal que també s'hi involucri el **sector privat**. En definitiva, perquè les accions siguin eficients, no solament es podran establir des del sector públic, sinó que les administracions públiques i els organismes privats hauran de trobar maneres de treballar conjuntament per a la consecució dels objectius.

Un altre aspecte important dels ODS és la seva **universalitat**. No solament són globals perquè estan pensats per a tots els països, sinó que també són universals, és a dir, estan pensats per a totes les persones. I, a més, estan definits de manera que són interdependents. Aquesta interdependència fa que alguns d'aquests presentin coincidències, i també que la promoció de cada objectiu ajuda a l'assoliment de la resta.

El fet d'assolir l'èxit de l'Agenda 2030 depèn, en gran manera, d'altres processos i acords de les mateixes Nacions Unides. I també aconseguir objectius plantejats en altres projectes, com ara la justícia climàtica, depèn en gran manera de l'assoliment de l'Agenda 2030. Per seguir amb el cas de la justícia climàtica, l'Acord de París sobre el canvi climàtic de novembre de 2015 va representar una fita històrica, però entesa com a insuficient. Un objectiu èticament clar i d'ampli consens, com és el d'aconseguir la justícia climàtica, necessita el compliment de l'Agenda 2030, per diversos motius.

Ha sigut gràcies a les característiques de l'Agenda 2030 que s'ha pogut veure que es tracta no solament d'igualar el desenvolupament entre països, perquè els menys desenvolupats puguin assolir les quotes dels més desenvolupats, sinó que aquests darrers entrin en la transformació necessària per tal que el seu

Principis de l'Agenda 2030

Ban Ki-Moon, ex-secretari general de l'ONU, va descriure els principis de l'Agenda 2030 mitjançant els sis conceptes següents: dignitat, persones, planeta, prosperitat, justícia i associacions.

desenvolupament sigui sostenible. És el canvi de paradigma dels ODS el que farà possible sumar esforços amb altres projectes que volen reduir les desigualtats entre les persones i generar una justícia climàtica en l'àmbit global.

Però en la direcció contrària també és cert que, i com en moltes altres iniciatives de les Nacions Unides, el fet de promoure l'èxit de l'Agenda 2030 també està vinculat a l'evolució d'altres acords, com els aconseguits a París sobre el clima, els relacionats amb el finançament del desenvolupament o els d'hàbitat sobre la nova agenda urbana, entre d'altres.

1.1. Objectius del mil·lenni i objectius de desenvolupament sostenible

A la taula 1 s'exposen les principals diferències i similituds entre els ODM i els ODS en les diferents dimensions relatives al paradigma, l'enfocament transformador i l'abast de cadascun d'aquests.

Taula 1. Principals diferències i similituds entre els ODM i els ODS

	ODM	ODS
Paradigma	Es basa en el paradigma que el desenvolupament pot assimilar-se a l'estat dels països més desenvolupats, per tant se centra en els països en vies de desenvolupament.	El canvi de paradigma afecta com es planteja el camí del desenvolupament, ja que tots els països, també els desenvolupats, han de procurar tenir un desenvolupament sostenible. En aquest sentit, tots els països han de plantejar canvis.
Enfocament transformador	Es procura que els països menys desenvolupats puguin arribar a ser-ho, per tant, se centra a com ajudar en el desenvolupament d'aquests països.	S'aborden les causes fonamentals de la pobresa, les desigualtats i com superar els límits del planeta, incloent una profunda transformació del consum i la producció, i com hauria de ser el creixement econòmic per poder aportar solucions.
Abast	Molt centrat a resoldre les grans desigualtats entre els països en vies de desenvolupament i els desenvolupats.	Agenda integrada de desenvolupament que incideix en les tres dimensions de seguretat, desenvolupament sostenible i pau en tots els seus objectius, això sí, posant els més vulnerables i exclosos primer.

1.2. Els ODS i les eines per a la comunicació

Els ODS, ja des de la seva publicació el gener de 2016, van establir una estratègia de difusió i comunicació ambiciosa, amb una web des de la mateixa ONU, que conté tota la informació rellevant, i amb tot de projectes i plans de difusió adreçats a tots els grups d'interès: estats, països, regions, organismes locals i sector privat. També s'ha establert la disseminació dels ODS de manera individualitzada, amb una iconografia particular que els identifica, de manera que formen part d'un tot, amb una imatge homogènia, però alhora es poden difondre cadascun en particular. La **iconografia dels ODS** ha estat traduïda a molts idiomes i està disponible per a qualsevol organització implicada en la seva consecució. A la taula 2 es mostra una explicació breu de cadascun dels ODS i què inclou.

Font: <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>.

Taula 2. Objectius de desenvolupament sostenible

Número d'ODS	Descripció de l'ODS
ODS 1	Posar fi a la pobresa en totes les seves formes i a tot el món.
ODS 2	Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure l'agricultura sostenible.
ODS 3	Garantir una vida sana i promoure el benestar de totes les persones a totes les edats.
ODS 4	Garantir una educació inclusiva i equitativa de qualitat, i promoure oportunitats per a un aprenentatge permanent per a totes les persones.
ODS 5	Aconseguir la igualtat de gènere i l'empoderament de totes les dones i nenes.
ODS 6	Garantir la disponibilitat i la gestió sostenibles de l'aigua i el sanejament per a totes les persones.
ODS 7	Garantir l'accés a una energia assequible, fiable, sostenible i moderna per a tothom.
ODS 8	Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupabilitat plena i productiva i el treball digne per a tothom.
ODS 9	Construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.
ODS 10	Reduir les desigualtats dins dels països i entre ells.
ODS 11	Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles.
ODS 12	Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.
ODS 13	Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.
ODS 14	Conservar i emprar de manera sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.
ODS 15	Protegir, restablir i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar de manera sostenible els boscos, lluitar contra la desertificació, detenir i invertir la degradació de les terres i detenir la pèrdua de la biodiversitat.
ODS 16	Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tothom i construir a tots els nivells institucions eficaçs i inclusives que retin comptes.
ODS 17	Enfortir els mitjans d'implementació i revitalitzar l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible.

1.3. Els ODS, la descentralització i les eines per a la seva implementació i control

L'Agenda 2030 té el compromís per ser implementada, per tant, una de les novetats és la de portar un **control** cap a l'avançament real en els objectius plantejats. Així, establint l'any 2030 com a finalització de la seva consecució, s'adquireix un compromís en dues direccions:

- Intentar passar dels disset ODS a fites més concretes.
- Proposar un seguit d'indicadors que avaluin el nivell d'assoliment dels objectius proposats.

Cada país ha de veure en quins objectius ha de treballar més i en quins ja té un assoliment elevat, proposar-se objectius i fites, i fixar un sistema d'indicadors per tal de poder anar seguint com avança en el seu assoliment. En general, depenent del país i com està organitzat, haurà de proposar baixar aquests objectius al nivell organitzatiu que li permeti ser més eficaç i eficient per a implementar-los i seguir-los, descentralitzant l'organització en la mesura que es pugui.

Implicació a tots els nivells

Qui lidera l'Agenda 2030 i tot allò relacionat amb la seva implementació són els estats membres de les Nacions Unides. Ara bé, en la majoria d'estats hi ha governs regionals que cal que s'hi involucrin, més encara si cal aportar dades sobre com s'estan desplegant, i monitoritzar-los per fer-ne el seguiment i l'avaluació. També cal arribar a l'àmbit local, on hi ha la informació de les demandes del territori, i on determinats ODS, com, per exemple, l'ODS 10 sobre la reducció de les desigualtats, es podrà assolir de manera més eficient i eficaç, atès que la descentralització apropa la solució al problema, ja que és on es disposa de la informació de quins problemes reals hi ha i ajuda a emprar els recursos de manera més justa.

Per tal de procedir en la seva implementació, hi ha diversos models que sobre tot enfoquen tot el procés de consecució dels objectius de desenvolupament des de l'òptica de posar-se en acció, i també en la descentralització mitjançant l'entrega d'una guia als governs regionals i locals. En un document marc es plantegen cinc aspectes diferenciats que cal tenir presents per tal de poder **implementar efectivament els ODS**, i que cal garantir que els governs, cadascun al seu nivell de responsabilitat, duguin a terme.

1) **Consciència:** els governs locals i totes les institucions que operin a aquest nivell de descentralització cal que treballin per conscienciar els ciutadans de la importància de l'Agenda 2030. Totes les activitats de crear consciència faran que els ciutadans s'involucrin en els objectius i se'ls facin seus, és a dir, en siguin els legítims propietaris. Serà aquest nivell de conscienciació el que podrà activar la participació de cadascú a títol individual quan calgui, també quan actui en altres rols més actius en organitzacions locals, regionals, o nacionals, i per tant desenvolupi aquests altres rols amb la consciència i el focus dels ODS. Hi ha nombrosos exemples de campanyes de conscienciació, també per mitjà de l'educació. L'educació inclou tan l'educació formal (centres de formació,

Referència bibliogràfica

Guia de suport a les ciutats i regions per assolir l'Agenda 2030: **Global Taskforce of Local and Regional Governments, UNDOP i UN Habitat.** «Road map for Localizing the SDGs: Implementation and monitoring at subnational level» [en línia].

que incloguin en el seu currículum formació per als estudiants i altres activitats per als formadors, pares i tota la comunitat educativa), com l'educació informal mitjançant activitats més convencionals de suport a la formació.

2) Advocac per la descentralització: hi hauria d'haver un cert consens entre tots els governs i a tots els nivells i, per tant, entendre que la descentralització és bàsica per tal que es faci efectiva la propietat dels ODS en l'àmbit local, sense la qual serà difícil caminar cap a la conscienciació i participació de tot-hom. És prou clar que, sense que els governs locals i regionals facilitin aquesta participació, és complex que les estratègies nacionals puguin tenir èxit. I, de fet, cal ser conscient que sense el coneixement local de la situació particular de cada zona és molt difícil que tingui èxit assolir l'Agenda 2030. Hi ha dues tensions que cal resoldre: en primer lloc, la tendència a proposar estratègies centralitzades de molts governs nacionals, de dalt cap a baix, amb un nivell elevat d'imposició; i, en segon lloc, la tendència a no resistir aquestes imposicions amb arguments, i ser més proactius a l'hora de proposar que el procés també sigui de baix a dalt, és a dir, que les prioritats de l'àmbit nacional haurien de sortir de la informació disponible a l'àmbit local, per tant, els governs locals han de ser actius i participar en la definició de les estratègies nacionals. La influència dels governs regionals i locals és imprescindible.

3) Implementació: en un model descentralitzat, la implementació correspon a qui està més a prop de la persona que rep l'acció, que serien, per tant, els governs locals i regionals. Són aquests qui coneixen les necessitats i poden prioritzar-les segons uns criteris més eficients i eficaços. A cada país, el nivell de descentralització estructural varia i no és tan fàcil, en tots els casos, arribar als més vulnerables i a les minories. Per tant, cal coordinar aquests organismes locals i també els regionals per fer evidents les prioritats i veure les sinèrgies que es creen integrant aquests plans a l'abast del país, la visió de país serveix per aprofitar recursos i sumar esforços, promoure la col·laboració, però sempre actuant localment. Hi ha d'haver espais de coordinació perquè hi puguin participar persones responsables de tots els nivells de decisió i de govern. Per tant, cal prioritzar la construcció de sinèrgies en l'àmbit nacional, regional i local, concretar un pla d'accions, mobilitzar recursos i involucrar tots els afectats.

4) Seguiment: hi ha un sistema de dos-cents trenta-un indicadors, molts dels quals necessiten dades que només estan disponibles a l'àmbit local. Cal adaptar els indicadors per tal que siguin útils als objectius de cada territori. Aquests indicadors han de poder consolidar-se en l'àmbit regional i nacional, perquè siguin útils per al seguiment dels plans d'acció. Cal implicar tots els afectats en aquest seguiment, promovent la seva participació, emprar indicadors que puguin ser comparats i establir un reconeixement quan es vagi avançant en l'acompliment dels plans proposats.

Cal que totes aquests passes estiguin coordinades i que tant la societat, com els governs nacionals, regionals i locals entenguin que la xarxa ha d'actuar de forma descentralitzada arribant a tothom qui ho necessiti. De fet, alguns ODS, com per exemple l'11, que busca generar ciutats i assentaments sostenibles, fan necessari actuar localment, fent el control i el seguiment local.

Cal ser conscients que **els ODS s'han de descentralitzar** per tal que es puguin assolir a la pràctica, però sobretot, com que afecten l'activitat econòmica real i la generació de riquesa, necessiten incorporar necessàriament el sector privat, sense el qual, la seva consecució és impossible. Un cop elaborat el marc dels ODS, el més important és veure com el sector privat i les empreses han d'incorporar-los en les seves estratègies d'RSC. La resta d'aquest material vol concentrar-se en la **necessitat del sector privat** i en com actua en cadascun dels ODS.

1.4. Els ODS i el sector privat, la importància de les empreses

Tal com s'ha comentat, l'Agenda 2030 és ambiciosa i, tot i que principalment la subscriuen els estats als quals emplaça a construir plans específics per poder avançar, en realitat no es queda aquí, ja que implica el teixit privat a emprendre accions que també condueixin a complir-la.

Per posar un exemple de la **importància del sector privat**, posem per exemple l'ODS 1, i mirem com el sector privat és del tot imprescindible, i també, de manera inevitable, cal incorporar altres ODS en el compliment del primer.

L'ODS 1 parla d'eliminar la pobresa en totes les seves formes i a tot arreu. Si mirem per exemple, el sector agrícola, l'ús que fa de la terra és fonamental. Aquest ODS 1 es concreta en diferents fites, com ara que es puguin implementar sistemes de protecció social per aconseguir cobertures bàsiques per als més pobres, i assegurar que tothom tingui els mateixos drets als recursos econòmics, incloent aquí la propietat i el control de la terra i els recursos naturals. Clarament, el sector agrícola és clau per garantir alimentar la població mundial, per tant, caldrà produir aliments en quantitat suficient i fer-ho de manera que aquesta producció sigui respectuosa amb el fet que els recursos són escassos i que la petjada que acabi creant i deixant quan produeix ha de ser respectuosa amb els límits planetaris (concretament, aquests fets exposats estan relacionats amb l'ODS 9, sobre el fet de construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació, i amb l'ODS 12 sobre com poder garantir modalitats de consum i producció sostenibles).

Per tant, caldrà actuar en conjunt amb tres ODS i amb el sector privat per tal de poder contribuir a l'objectiu que proposa l'ODS 1. I fer-ho voldrà dir incloure pràctiques d'agricultura climàticament intel·ligent i incorporar-les de manera sistemàtica i a gran escala. Ara bé, si s'observen les fites de l'ODS 1, també caldrà incorporar maneres de practicar l'agricultura que siguin ètiques i justes i que permetin, a qui treballi en aquest sector, un treball decent (tal com expressa l'ODS 8, que indica que cal promoure el creixement econòmic sostingut, incliusiu i sostenible, l'ocupabilitat plena i productiva i el treball digne per a tothom), així doncs, cal empoderar els petits productors per tal que puguin tenir més oportunitats i puguin sortir de la pobresa. Per tant, en realitat cal tenir present que els criteris ètics relacionats sobretot amb la justícia són clau quan cal arribar a un objectiu. A més, ja s'ha vist que cal implicar els sectors públic i privat, i que interrelacionen entre ells d'altres ODS, sent necessaris per complir-ne un de bàsic, com és l'ODS 1.

En aquest sentit i a l'apartat següent incidirem sobretot en com les empreses i les organitzacions són bàsiques per integrar els ODS, examinant com s'està produint aquesta integració amb el Pacte Mundial, com a iniciativa de l'ONU per a la sostenibilitat empresarial del sector privat i amb totes les eines de gestió i seguiment que hi ha al seu abast.

Agricultura climàticament intel·ligent

L'agricultura és un dels sectors clau per contribuir a l'ODS 1. De fet, cal posar al seu servei totes aquelles millores tecnològiques de l'anomenada *climate-smart agriculture* que permeten incrementar la productivitat dels cultius, gestionar millor l'aigua i que, en general, l'agricultura sigui més resiliència als canvis climàtics.

2. Empreses, ODS i responsabilitat social

Per tal de poder arribar a assolir els objectius i les fites vinculades, la **implicació de les empreses** és bàsica. Mitjançant el Pacte Mundial de les Nacions Unides, aquesta organització va fer una crida al sector privat, a totes les empreses i organitzacions perquè assumissin com a propis els deu principis universals sobre els drets humans, les normes laborals i el medi ambient, i la lluita contra la corrupció. I aquest pacte mundial compta amb el mandat específic de l'ONU perquè el sector privat també lideri la promoció dels ODS.

El Pacte Mundial de les Nacions Unides té la missió, doncs, de generar un moviment internacional d'**empreses sostenibles**, i també que les empreses s'uneixin a altres organismes, governs i a la societat civil.

En general, les empreses tenen molts recursos disponibles a l'hora d'incorporar en la seva estratègia de responsabilitat social els ODS que ja estiguin vinculats amb la seva pròpia estratègia.

El Pacte Mundial parteix de la premissa que l'èxit empresarial, sense un entorn sostenible, serà molt difícil d'assolir a mig i llarg termini. Tots els objectius de desenvolupament necessiten les empreses perquè puguin ser assolits en l'àmbit local i internacional.

Té com a missió aconseguir que el sector empresarial sigui més responsable i que les organitzacions sostenibles acabin sent la majoria, fent que els deu principis es generalitzin i siguin la guia per a la gestió de les organitzacions. A la taula 3 es mostren els deu principis i la vinculació amb els ODS, per tal de guiar les estratègies empresarials de responsabilitat social cap a l'assoliment dels objectius de desenvolupament, tenint com a guia els principis esmentats.

Taula 3. Principis del Pacte Mundial de les Nacions Unides i vinculació amb els ODS

Número de principi del Pacte Mundial	Descripció del principi	Amb quins ODS està vinculat
Principi 1	Les empreses han de donar suport i respectar la protecció dels drets humans fonamentals, reconeguts internacionalment, dins del seu àmbit d'influència.	ODS 1, ODS 2, ODS 3, ODS 4, ODS 5, ODS 6, ODS 7, ODS 8, ODS 9, ODS 10, ODS 11, ODS 16, ODS 17.
Principi 2	Les empreses han d'assegurar que no siguin còmplices en la vulneració dels drets humans.	ODS 1, ODS 2, ODS 3, ODS 4, ODS 5, ODS 6, ODS 7, ODS 8, ODS 9, ODS 10, ODS 11, ODS 16, ODS 17.
Principi 3	Les empreses han de donar suport a la llibertat d'afiliació i el reconeixement efectiu del dret a la negociació col·lectiva.	ODS 1, ODS 3, ODS 5, ODS 8, ODS 10, ODS 16.

Número de principi del Pacte Mundial	Descripció del principi	Amb quins ODS està vinculat
Principi 4	Les empreses han de donar suport a l'eliminació de tota forma de treball forçós o realitzat sota coacció.	ODS 1, ODS 3, ODS 5, ODS 8, ODS 10, ODS 16.
Principi 5	Les empreses han de donar suport a l'erradicació de la feina infantil.	ODS 1, ODS 3, ODS 5, ODS 8, ODS 10, ODS 16.
Principi 6	Les empreses han de donar suport a l'abolició de les pràctiques de discriminació en l'ocupació.	ODS 1, ODS 3, ODS 5, ODS 8, ODS 10, ODS 16.
Principi 7	Les empreses han de mantenir un enfocament preventiu que afavoreixi el medi ambient.	ODS 2, ODS 6, ODS 7, ODS 9, ODS 11, ODS 12, ODS 13, ODS 14, ODS 15.
Principi 8	Les empreses han de fomentar les iniciatives que promoguin una major responsabilitat ambiental.	ODS 2, ODS 6, ODS 7, ODS 9, ODS 11, ODS 12, ODS 13, ODS 14, ODS 15.
Principi 9	Les empreses han d'afavorir el desenvolupament i la difusió de les tecnologies respectuoses amb el medi ambient.	ODS 2, ODS 6, ODS 7, ODS 9, ODS 11, ODS 12, ODS 13, ODS 14, ODS 15.
Principi 10	Les empreses han de treballar contra la corrupció en totes les seves formes, incloent l'extorsió i el suborn.	ODS 3, ODS 10, ODS 16.

2.1. Com contribueixen les empreses als ODS

Per tal que els ODS es puguin implementar de manera efectiva, el sector privat és imprescindible. Cada objectiu, en certa manera, ofereix a les organitzacions i empreses un nou marc de treball amb el qual poden treballar per tal que les seves estratègies empresarials, i també de responsabilitat social, s'hi alineïn i s'hi sumin.

Les memòries d'RSC de les empreses han anat incorporant els ODS i els han anat treballant vinculats a les seves estratègies més amples dins l'organització. A continuació, es farà una mica de detall de com el sector privat pot fomentar els ODS, repassant-los tots i veient les dades més rellevants de cada ODS, com les empreses hi poden contribuir, tant internament com externament, veurem algunes de les fites més específiques de cada ODS i també els indicadors que poden guiar el seguiment dels objectius. A la vegada, es fa esment de les eines disponibles per treballar els ODS, d'algunes dades mundials per contextualitzar en quin moment de desenvolupament estem, i també dels informes més rellevants existents.

2.1.1. ODS 1. Posar fi a la pobresa en totes les seves formes

S'ha avançat molt en l'erradicació de la pobresa, per tant la pobresa extrema ha passat del 36 % el 1990, al 8,6 % el 2018. Es preveu que l'any 2030 aquesta xifra encara sigui del 6 %. A més, la pobresa agafa noves formes, afectant fins i tot la població treballadora, perquè no sempre gaudeix d'un treball digne.

Guia SDG Compass

Les empreses tenen a la seva disposició la guia *SDG Compass*, projecte en comú de Global Compact, WBCSD i Global Reporting Initiative. Aquesta guia conté indicadors específics perquè les empreses puguin comprovar els avenços en les seves contribucions als diferents objectius de desenvolupament sostenible.

Lectura recomanada

Vegeu informes relacionats amb l'ODS 1 en l'àmbit mundial a: **Grup Banc Mundial** (2018). *La pobreza y la prosperidad compartida. Armando rompecabezas de la pobreza* [en línia].

De fet, als països en vies de desenvolupament, els mercats han pogut expandir-se i, gràcies a la iniciativa privada, les empreses han tingut un rol important en la reducció de la pobresa. També l'emprenedoria social ha pogut trobar oportunitats de negoci, desenvolupant serveis innovadors allà on hi ha pobresa, contribuint en tot allò relacionat amb la sanitat, l'educació, la precarietat laboral, els serveis bàsics, el sanejament, entre d'altres. Hi ha empreses que ja tenen el seu negoci adreçat a aquestes necessitats i, per tant, els és més senzill orientar-se a aquest objectiu, com ara les empreses financeres, agroalimentàries o tecnològiques. Però, en general, moltes altres empreses el poden tenir com un objectiu secundari.

Les empreses poden orientar-se a aquest ODS tant internament com externament. Poden analitzar la seva cadena de subministrament i col·laborar proactivament per incrementar el treball decent, prioritzant aquells amb més dificultats o vulnerables. També poden procurar polítiques igualitàries i promoció de condicions laborals adequades per afavorir la integració de persones immigrants, dones i joves. Per exemple, amb vista als proveïdors, cal exigir-los que també incorporin els drets humans en el seu funcionament, encara que no formi part del seu negoci principal, i que afavoreixen els col·lectius vulnerables amb programes amb vista a la comunitat (serveis bàsics, productes alimentaris, energia, entre d'altres). Els objectius de desenvolupament sostenible es desenvolupen en fites més concretes per tal de poder ajudar les empreses i organitzacions a concretar els objectius. En el cas de l'ODS 1, podem posar com a exemple les **fites** següents:

- Per a 2030, **erradicar la pobresa extrema** per a totes les persones del món, actualment mesurada en un ingrés per persona inferior a 1,25 dòlars al dia.
- Crear **marcs normatius sòlids** en els àmbits nacional, regional i internacional, sobre la base d'estratègies de desenvolupament a favor dels pobres que tinguin en compte les qüestions de gènere, per tal de donar suport a la inversió accelerada en mesures per erradicar la pobresa.

Per mesurar la consecució dels objectius, hi ha diferents **indicadors**. Pel que fa a l'ODS 1 serien, per exemple:

- Percentatge de beneficis reinvertits localment.
- Iniciatives per accedir a serveis financers per part de persones menys afavorides.
- Percentatge de persones amb multiocupació, entre d'altres.

Xifres de pobresa mundial

Hi ha xifres molt desfavorables referents al nivell de pobresa existent al món. Quasi la meitat de la població mundial viu amb menys de 5,5 \$/dia, essent aquesta xifra d'1,9 \$/dia per un terç dels treballadors de l'Àfrica Subsahariana. Les zones rurals tenen un nivell de pobresa molt elevat, i la meitat són nens de menys de catorze anys que viuen en una pobresa extrema (el 15 % de persones de les zones rurals). Un de cada cinc nens al món viu en pobresa extrema.

2.1.2. ODS 2. Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició, i promoure l'agricultura sostenible

El món en què vivim està sobreexplotat i aquesta sobreexplotació ha portat al **canvi climàtic**. En general, a més, hi ha un greu desequilibri entre els països. Per posar un exemple, la Unió Europea empra un 20 % de la biocapacitat de la terra tenint un 7 % de la població mundial; de fet, si tot el món consumís com ho fan els europeus, es necessitarien quasi tres planetes. Però, a més, entre el 25 i el 30 % del total d'aliments produïts es malbarata, havent-hi 821 milions de persones que passen fam.

Cal empoderar els petits productors d'aliments perquè millorin la seva resiliència i puguin adaptar-se al canvi climàtic, gestionant els seus recursos naturals de manera sostenible i superant les barreres d'accés al finançament. Les empreses i tota la seva cadena de subministrament són clau per aportar solucions en l'**agricultura sostenible** i la **seguretat alimentària**. Els nous negocis associats a aquestes necessitats ja han de néixer sostenibles. En general, hi ha empreses del sector agroalimentari que, en els tres nivells de producció, indústria i distribució, ja tenen aquest ODS com a objectiu d'RSC de manera natural. Ara bé, la resta d'empreses també hi poden contribuir de manera més indirecta.

Les empreses poden contribuir a aquest ODS des d'un àmbit intern, per exemple, amb accions que redueixin el malbaratament alimentari, trobant maneres de redistribuir l'excés d'aliments. També amb programes adreçats als empleats per tal de proporcionar-los una alimentació saludable. Participant en iniciatives vinculades a aquest ODS. Poden també realitzar accions d'àmbit extern com realitzar donacions a Bancs d'aliments o ONG que tinguin com a missió aspectes relacionats amb la reducció de la fam o la potenciació de l'agricultura sostenible. I també disminuint l'impacte mediambiental de les seves operacions, amb aliances amb altres actors que tinguin com a missió aquest ODS. Aquest ODS 2 es pot concretar en **fites** específiques, com, per exemple:

- Per a 2030, **posar fi a la fam** i assegurar l'accés de totes les persones, en particular els pobres i les persones en situacions vulnerables, inclosos els lactants, a una alimentació sana, nutritiva i suficient durant tot l'any.
- Per a 2030, **duplicar la productivitat agrícola** i els ingressos dels productors d'aliments de petita escala, en particular les dones, els pobles indígenes, agricultors familiars, pastors i pescadors, per mitjà, entre d'altres, d'un accés segur i equitatiu a les terres, a altres recursos de producció i *inputs*, coneixements, serveis financers, mercats i oportunitats per a la generació de valor afegit i treball no agrícola.
- Per a 2030, **assegurar la sostenibilitat** dels sistemes de producció d'aliments i aplicar pràctiques agrícoles resilents que augmentin la pro-

Lectures recomanades

Vegeu informes relacionats amb l'ODS 2 a:

FAO, FIDA, UNICEF, PMA i OMS (2019). *El Estado de la Seguridad Alimentaria y la Nutrición en el mundo* [en línia].

IPCC (2019). *Climate Change and Land* (informe especial sobre el canvi climàtic i el sòl) [en línia].

Iniciativa Business Call to Action

La iniciativa *Business Call to Action* està promoguda pel Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD), que busca que el sector privat pugui implementar models de negoci innovadors que produeixin beneficis econòmics i impacte per al desenvolupament. La trobareu a l'enllaç següent: <<https://www.businesscalltoaction.org>>

ductivitat i la producció, contribueixin al manteniment dels ecosistemes, enforixin la capacitat d'adaptació al canvi climàtic, fenòmens meteorològics extrems, sequeres, inundacions i altres desastres, i millorin progressivament la qualitat del sòl i la terra.

Hi ha diferents **indicadors** per mesurar com es pot contribuir a l'ODS 2, com serien:

- Les tones d'aliments que no s'han malbaratat.
- Pràctiques informatives relacionades amb la millora de la nutrició.
- Percentatge de compres verificades d'acord amb les normatives corresponents als productes responsables, entre d'altres.

Xifres de malnutrició i sistema alimentari

Els reptes que implica l'ODS 2 són elevats. Al món encara hi ha molts nens, es calcula que prop de 149 milions, amb retards de creixement per culpa de la malnutrició, que també afecta un de cada set recent nascuts. A més, al voltant de 2.000 milions de persones adultes tenen sobrepès i 821 milions estan malnodrides, la qual cosa ja indica que el sistema mundial alimentari necessita ser reformat. Les emissions del sistema alimentari representen fins a un 37 % del total de les emissions mundials de gasos d'efecte hivernacle. Entre el 25 i el 30 % del total d'aliments produïts es malbaraten, i representen entre el 8 i el 10 % del total d'emissions d'efecte hivernacle.

2.1.3. ODS 3. Garantir una vida sana i promoure el benestar de tothom a totes les edats

Els darrers anys han significat una millora per a la salut per a milions de persones. En general, les taxes de mortalitat infantil i materna han disminuït moltíssim i l'esperança de vida està augmentant a tot el món. Tot i aquests avenços, la meitat de la població mundial continua sense accés als serveis bàsics i essencials, i tampoc no poden accedir a medicaments ni a serveis de salut bàsics (vacunes, salut reproductiva, entre d'altres). Per tant, calen moltes iniciatives per a millorar la salut. Manca l'accés a aigua potable i millores en sanejament i higiene per fer-los universalment accessibles. Caldria treballar per poder fer possible una sanitat universal i també reduir els factors de risc, relacionats amb la feina, per exemple.

En general, la majoria d'empreses poden contribuir a aconseguir millorar en aquest ODS. Totes les empreses poden aconseguir millores en els temes relacionats amb la **salut laboral**, tant dels mateixos treballadors com dels grups d'interès que es relacionen amb l'empresa, inclosa la comunitat propera on actua.

Les empreses poden contribuir directament a l'ODS si està en el seu nucli principal de negoci, per exemple sectors com el sanitari o el farmacèutic estan directament interpel·lats. Ara bé, la resta també poden contribuir-hi internament, millorant la salut laboral de la mateixa empresa i tenint la mateixa

exigència amb els seus proveïdors perquè la compleixin; també promovent estils de vida saludables entre els seus empleats, millorant l'alimentació, fomentant la pràctica d'exercici físic, entre d'altres. En sectors afins, com ara l'agroalimentari, cal millorar la qualitat nutricional dels aliments. També externament es poden millorar la seguretat i la higiene dels productes per tal que els clients no sofreixin riscos. L'ODS 3 es concreta en **fites** més específiques, com per exemple:

- Per a 2030, **reduir la taxa mundial de mortalitat materna** a menys de 70 per cada 100.000 nascuts vius.
- Per a 2030, **posar fi a les epidèmies** de la SIDA, la tuberculosi, la malària i les malalties tropicals desateses i combatre l'hepatitis, les malalties transmeses per l'aigua i altres malalties transmissibles.
- Aconseguir la **cobertura sanitària universal**, en particular la protecció contra els riscos financers, l'accés a serveis de salut essencials de qualitat i l'accés a medicaments i vacunes segurs, eficaços, assequibles i de qualitat per a tothom.

Hi ha diferents **indicadors** per mesurar l'ODS 3, que serien:

- Proporció de treballadors que tenen accés a serveis de salut dins les instal·lacions o pagats per l'empresa per a determinats accidents laborals.
- Mesures dels tipus de lesions i malalties laborals, dies perduts, absentisme, entre d'altres.
- Número total d'accidents de treball per regió, gènere, entre d'altres.

Xifres de mortalitat materna i infantil

Al món, prop de 300.000 dones van morir per complicacions relacionades amb l'embaràs o el part. A més, en el cas de les adolescents, el risc de complicacions durant l'embaràs i el part són una de les principals causes de mort entre les adolescents a països en desenvolupament, sobretot en nenes de menys de quinze anys. La taxa de mortalitat de menors de cinc anys ha disminuït un 50 %, passant de 77 morts per cada 1.000 nascuts el 2000 a 39 morts per cada mil nascuts el 2017. La meitat d'aquestes morts es produeixen a l'Àfrica subsahariana.

2.1.4. ODS 4. Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom

L'educació és un element clau perquè les persones puguin millorar i, per tant, garantir-la contribueix al desenvolupament sostenible. L'**accés universal a l'educació** és un dels objectius imprescindibles per garantir un creixement econòmic i social sostenibles, ja que incideix en el fet d'incrementar la consciència amb vista a millorar el respecte mediambiental i aportar solucions per part de les noves generacions més ben formades. Encara hi ha grans barreres

d'accés a l'educació, sobretot per a les dones i nenes. També la pobresa és una gran barrera per accedir-hi. Encara estan sense escolaritzar un de cada cinc nens entre sis i disset anys, i moltes escoles no disposen dels recursos bàsics per garantir la qualitat de l'ensenyament. Per tant, el focus hauria de ser **erradicar l'analfabetisme** i promoure una educació basada en models de sostenibilitat.

Les empreses són bàsiques en la formació i ho poden fer internament, formant els seus propis empleats, però també participant en iniciatives externes, fomentant la formació en aspectes relacionats amb l'emprenedoria. Hi ha empreses en què la formació ja forma part de la seva activitat, com serien les escoles o universitats. Ara, bé, totes poden contribuir en aquest ODS incentivant la formació contínua de les persones treballadores, proporcionant difusió i formació en termes de sostenibilitat, igualtat de gènere, diversitat, entre d'altres. Les empreses també tenen un rol a l'hora de potenciar la inserció laboral, contractant estudiants en pràctiques, ajudant a la inserció juvenil. Hi ha iniciatives que van més enllà i poden donar més valor afegit com ara procurar activament per l'educació de qualitat dels fills dels seus treballadors, mitjançant beques. Aquestes iniciatives també poden traslladar-se a l'àmbit extern, mitjançant jornades de formació obertes al públic o amb beques accessibles a col·lectius vulnerables.

Les **fites** generals d'aquest ODS 4 acostumen a anar adreçades a l'**escolarització universal**, en totes les etapes. També està vinculat amb l'ODS 5 de garantir la igualtat de gènere i, per tant, promoure que les dones accedeixin a formar-se en condicions d'igualtat. Les empreses han de trobar aquells objectius en què, des del seu àmbit, puguin ajudar en el compliment d'aquest ODS i col·laborar-hi.

Alguns exemples d'**indicadors** per mesurar l'ODS 4 serien:

- Número de treballadors amb fills que gaudeixen de serveis de guarderia locals, a preus accessibles.
- Mitjana d'hores de formació a l'any per empleat, categoria i gènere.
- Número de treballadors i proveïdors formats en temes relacionats amb els ODS i els drets humans.

2.1.5. ODS 5. Aconseguir la igualtat entre gèneres i l'empoderament de totes les dones i nenes

Aquest ODS constitueix un dret fonamental i és la base per construir la sostenibilitat social. S'ha avançat molt en la **igualtat de gènere**, però la realitat mostra que encara s'està molt allunyat de la igualtat efectiva real. En molts àmbits de la vida política, econòmica i social, la dona segueix discriminada. Per exemple, només el 5 % de les dones són CEO a multinacionals i hi ha nombroses barreres per accedir a alts càrrecs a les empreses. Les dones es troben amb dificultats i barreres des de la infantesa, que les afecten durant tota la seva vida personal i carrera professional. Aquest ODS fa èmfasi en la necessitat de facilitar a les nenes i dones eines perquè accedeixin a l'educació, atenció mèdica, i puguin prendre millors decisions al llarg de la seva vida en igualtat d'oportunitats.

Lectures recomanades

Vegeu els informes següents:

ONU Dones (2018). *Informe anual 2017-2018* [en línia].

Gestha (2019). *Brecha salarial y techo de cristal* [en línia].

Atrevia/IESE (2018). *Mujeres en los Consejos de las empresas cotizadas* [en línia].

Grant Thornton (2018). *Women in Business: ¿cumplir o liderar?* [en línia].

Les barreres amb què es troben les dones

N. Cugueró-Escofet, P. Suau-Sánchez (2020). «On són les 'She-Os'? Una visió integradora dels factors determinants en la vida personal i professional» [en línia]. *Oikonomics* (n.º 13). Disponible a: <<http://oikonomics.uoc.edu/divulgacio/oikonomics/ca/numero13/dossier/ncuguerro-psuau.html>>

Aquest article ofereix una visió integradora de les barreres amb les quals es troben les dones per accedir a alts càrrecs, i mostra com, al llarg de la seva vida professional i personal, són nombroses les situacions en què les dones tenen una elevada pressió social i de rol que fa que no accedeixin efectivament a les posicions d'alta direcció.

Per exemple, cal implementar internament **plans d'igualtat**, amb objectius concrets i control i seguiment dels mateixos. A més, la cultura organitzativa ha de fomentar que les dones accedeixin a posicions de responsabilitat, sent proactius amb aquestes mesures, potser fent formació en matèria d'igualtat i entenent la realitat actual, que mostra que sense accions concretes la igualtat efectiva no existeix. També cal fomentar la col·laboració amb empreses proveïdores que comparteixin aquests mateixos valors de foment de la igualtat de gènere. Amb vista a l'exterior, no es pot permetre la discriminació en accions de comunicació pròpies i de col·laboradors i cal fomentar la contractació de dones en situació vulnerable en la mesura que es pugui.

Algunes de les **fites** relacionades amb aquest ODS 5 serien, per exemple:

- Vetllar per la **participació plena i efectiva** de les dones i la igualtat d'oportunitats de lideratge a tots els nivells de l'adopció de decisions en la vida política, econòmica i pública.
- Emprendre reformes que atorguin a les dones el **dret als recursos econòmics** en condicions d'igualtat, i també l'accés a la propietat i al control de les terres i altres béns, els serveis financers, l'herència i els recursos naturals, de conformitat amb les lleis nacionals.

- Millorar l'ús de la tecnologia instrumental, en particular la tecnologia de la informació i les comunicacions, per **promoure l'empoderament de la dona**.

Alguns exemples d'**indicadors** per a aquest ODS 5 serien:

- Mitjana de contractes indefinits, temporals i a temps parcial, segons edat, sexe i classificació professional.
- Número d'acomiadaments per sexe, edat i classificació professional.
- Remuneracions mitjanes segons sexe, edat i classificació professional, entre d'altres.

Xifres relacionades amb les dones en l'àmbit professional

Algunes dades interessants respecte a aquest ODS 5 mostren que encara hi ha molt a fer, sobretot a les empreses en què les posicions directives d'alta direcció (She-Os i presidents de consells) estan ocupades només en un 4 % per dones. Les dones representen prop del 40 % de la força laboral, però només el 27 % dels càrrecs directius són dones. En general i per les mateixes responsabilitats, les dones cobren de mitjana un 23 % menys, i sembla que sense remeis proactius això necessitarà cent-vuit anys per a la seva erradicació (segons el World Economic Forum). A això se li suma l'elevat temps de dedicació a la cura de la família, persones dependents i tasques de la llar, que és el triple que el d'un home, de mitjana.

2.1.6. ODS 6. Garantir la disponibilitat d'aigua i la seva gestió sostenible i el sanejament per a tothom

En l'últim segle, la demanda d'aigua en l'àmbit mundial ha augmentat a causa de l'alta taxa de creixement demogràfic, la ràpida urbanització, el desenvolupament econòmic i les modalitats canviants de consum. Aquesta demanda, a més, és més intensa a causa del canvi climàtic. Cada país té una petjada hídrica diferent, depenent de la quantitat de béns i serveis que pot generar i consumir, i també de la disponibilitat i qualitat del recurs. L'aigua té l'efecte d'escassetat, però també de contaminació, atès que aquesta també augmenta fruit de l'increment de les aigües residuals industrials, les pràctiques agrícoles i la deficient separació dels residus de les persones.

Les empreses tenen un rol fonamental en aquest ODS, perquè en menor o major mesura en són usuaris i, per tant, s'han d'implicar a **gestionar de manera eficient l'aigua** en la seva pròpia cadena de valor. Les empreses dels sectors químic i agroalimentari estan molt vinculades a aconseguir aquest objectiu, però la resta també tenen opcions per contribuir-hi. Principalment, internament, integrant la gestió de l'aigua com a qüestió clau en la seva estratègia de negoci, tenint present quina és la petjada hídrica per a la producció dels seus serveis i proposant reduccions de la mateixa. Es poden fer accions encaminades a conscienciar els col·laboradors sobre l'escassetat de l'aigua, i també invertir en tecnologies per millorar la qualitat dels seus abocaments i minimitzar

Referències bibliogràfiques

Periòdicament, els organismes nacionals i internacionals publiquen informes i reports especialitzats d'on s'han extret les dades, per exemple:

Nacions Unides (2018). *Sustainable Development Goal 6. Synthesis Report on Water and Sanitation* [en línia].

Nacions Unides (2019). *Informe de los Objetivos de Desarrollo Sostenible* [en línia].

R. Damania, S. Desbureaux, A. Rodella, J. Russ, E. Zaveri (2019). *Quality Unknown: The Invisible Water Crisis* [en línia]. Washington: World Bank.

l'impacte ambiental generat. Externament, les empreses poden participar en fòrums de bones pràctiques, adherir-se a iniciatives mundials, cooperar amb organitzacions que tinguin com a missió aquest ODS 6, entre d'altres.

L'ODS 6 té, com la resta d'objectius, algunes **fites** concretes per arribar al detall de com assolir l'objectiu més global, les quals ajuden les empreses a seleccionar allò que té més sentit per al seu sector i estratègia. Exemples d'aquestes fites serien:

- Per a 2030, aconseguir l'**accés universal i equitatiu a l'aigua potable**, a un preu assequible per a tothom.
- Per a 2030, aconseguir l'**accés equitatiu a serveis de sanejament i higiene** adequats per a tots i posar fi a la defecació a l'aire lliure, prestant especial atenció a les necessitats de les dones i les nenes i les persones en situacions vulnerables.
- Per a 2030, **millorar la qualitat de l'aigua** mitjançant la reducció de la contaminació, l'eliminació de l'abocament i la reducció al mínim de la descàrrega de materials i productes químics perillosos, la reducció a la meitat del percentatge d'aigües residuals sense tractar i un augment substancial del reciclatge i la reutilització en condicions de seguretat en l'àmbit mundial.
- Per a 2030, augmentar substancialment la **utilització eficient dels recursos hídrics** a tots els sectors i assegurar la sostenibilitat de l'extracció i el proveïment d'aigua dolça per fer front a l'escassetat d'aigua i reduir substancialment el nombre de persones que la pateixen.

Alguns exemples d'**indicadors** per a l'ODS 6 serien:

- Percentatge i volum d'aigua reciclada i reutilitzada.
- Grau de reducció de l'impacte ambiental dels productes i serveis.
- Càlcul de la petjada hídrica de productes i serveis, entre d'altres.

Xifres relacionades amb l'aigua

Algunes dades indiquen que el tema de l'aigua és clau, ja que és un bé escàs, necessari, la demanda del qual augmenta. En general, l'accés a l'aigua en condicions de salubritat ha augmentat (del 61 % el 2000 al 71 % el 2017), però encara hi ha 790 milions de persones que no disposen de serveis bàsics d'aigua potable. A més, el món ha perdut el 70 % dels seus aigüamolls naturals, durant el segle passat.

2.1.7. ODS 7. Garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a tothom

La demanda d'energia creix a mesura que la població mundial ho fa, i també a mesura que es vol aconseguir que totes les persones, visquin on visquin, puguin desenvolupar la seva activitat i accedir a un nivell de vida decent. El desenvolupament de la societat també demana energia per als serveis d'educació, sanitat i comunicació. Aquesta demanda coexisteix amb el fet que aquest desenvolupament no comprometi el de les generacions futures, per tant, l'energia ha de ser sostenible. Aquest ODS està molt relacionat amb la justícia climàtica, ja que hi ha una elevada desigualtat en l'accés a l'energia i en l'ús que se'n fa. La pobresa energètica no solament està present als països en vies de desenvolupament, sinó també a molts països desenvolupats, on no tots els consumidors tenen suficients recursos per accedir-hi. Les persones amb menys recursos, que no poden mantenir el consum necessari, acaben patint situacions de precarietat energètica que els porten a accidents domèstics durant els mesos de fred.

Eines per a les empreses

Les empreses compten amb diferents eines per guiar les seves contribucions als ODS i, més específicament, a l'ODS 7:

- **Sustainable Energy for All:** iniciativa de les Nacions Unides que agrupa líders de tots els sectors de la societat –governos, empreses i societat civil– per treballar junts en la transformació dels sistemes energètics actuals.
- **EP100:** iniciativa The Climate Group en associació amb un grup creixent de companyies energèticament intel·ligents compromeses a millorar la seva productivitat energètica.
- **Agència Internacional d'Energia Renovable (IRENA):** organització intergovernamental que dona suport als països en la seva transició cap a un futur energètic sostenible i serveix com a plataforma principal per a la cooperació internacional. És un centre d'excel·lència per al coneixement i la innovació en energies renovables.

És imperatiu impulsar la **transició energètica** per construir una nova economia sostenible que, a més, crearà noves ocupacions, inversions, i fomentarà la innovació i la creació d'empreses. Així doncs, en aquest ODS coincideixen **dos objectius**:

- 1) Garantir l'accés universal a l'energia assequible.
- 2) Incrementar l'ús de les energies renovables.

Les empreses tenen un paper clau en aquest sentit, sobretot les empreses del sector energètic, però també les industrials i tecnològiques. En alguns casos, el nucli estratègic de l'empresa està directament vinculat a l'ODS 7, però totes les empreses poden contribuir internament i externament en aquest ODS. Internament, amb la creació d'una política energètica d'accés a l'energia i formant els empleats i els col·laboradors en eficiència energètica, a més de fomentar la mobilitat sostenible i, mitjançant la tecnologia, millorar aspectes relacionats amb el treball no necessàriament presencial. En general, totes les empreses

Referència bibliogràfica

International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank (2019). *Tracking SDG7: The Energy Progress Report* [en línia].

poden millorar la seva eficiència energètica i proposar-se objectius de millora en aquests aspectes. Externament, es poden establir sinèrgies amb organismes encaminats a aquest objectiu, desenvolupant projectes concrets amb impacte extern i explicant en fòrums les seves bones pràctiques.

Alguns **indicadors** per mesurar les contribucions en l'ODS 7 serien:

- Consum total d'energia a l'empresa.
- Percentatge sobre el total d'energies renovables consumides.
- Import total invertit en energies renovables, entre d'altres.

Xifres d'energia elèctrica

En general, l'energia elèctrica estava arribant a un 90 % de la població el 2017. De totes maneres, a les zones rurals encara estan al 78 %. El major creixement d'energia renovable es concentra en l'energia elèctrica. Però aquesta només representa el 20 % del consum total d'energia.

2.1.8. ODS 8. Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tothom

Aquest ODS és un dels que afecten directament el sector privat, atès que parla del creixement econòmic, que només es pot aconseguir per mitjà de la **plena ocupació i de qualitat** per a tothom. Cal tenir present que la població que viu en la pobresa extrema ha disminuït en els darrers anys, però encara continua, atès que hi ha un 8 % de la població mundial que, tot i treballar, viuen en la pobresa, per tant no tenen ocupació de qualitat. I, a més, persisteix al món l'existència de treball forçós per a 25 milions de persones. Així doncs, el fet de treballar no dona accés a una vida digna en totes les situacions. Encara hi ha grans desigualtats entre països, gèneres i diferents grups d'edat. Els joves continuen tenint una elevada desocupació, una cinquena part dels quals ni treballen ni estudien i, per tant estan abocats a seguir en la pobresa i no poder progressar. El treball que no arriba als mínims per ser considerat decent (sense ingressos dignes, ni cobertures de protecció ni condicions de salubritat mínimes) encara existeix per 2.000 milions de persones.

Referències bibliogràfiques

ILO (2019). *Time to Act for SDG 8: Integrating Decent Work, Sustained Growth and Environmental Integrity* [en línia].

Alliance (2017). *Estimaciones mundiales sobre la esclavitud moderna* [en línia].

Eines per a les empreses

Les empreses compten amb diferents eines per guiar les seves contribucions als ODS i, més específicament, a aquest ODS.

- **Guia d'Implantació dels Principis Rectors sobre Empreses i Drets Humans de les Nacions Unides:** eina que aporta coneixement i formació, avalua la situació actual en matèria de drets humans i identifica els principals riscos i impactes. A més, inclou una identificació dels riscos específics en relació amb els drets laborals.
- **Organització Internacional del Treball (OIT):** única agència tripartida de l'ONU que reuneix governs, sindicats i ocupadors a fi d'establir les normes de la feina, formular polítiques i elaborar programes que promoguin el treball decent per a tots, dones i homes.
- **Drets de l'infant i principis empresarials:** principis elaborats pel Pacte Mundial de les Nacions Unides juntament amb UNICEF i Save the Children, que estableixen les

accions empresarials per respectar i promoure els drets de l'infant, amb incidència en temes educatius.

- **ILO-IOE Child Labour Guidance Tool for Business:** proporciona directrius sobre com fer negocis respectant el dret dels infants a no ser sotmesos al treball infantil.
- ***Decent Work in Global Supply Chains:*** informe desenvolupat per la Plataforma d'Acció de Treball Decent a les Cadenes Globals de Subministrament del Pacte Mundial de les Nacions Unides, que recull desafiaments i oportunitats clau que enfronten les empreses en els seus esforços per desenvolupar estratègies d'adquisició més sostenibles. També ofereix exemples pràctics de les mesures adoptades per combatre els problemes urgents de drets humans a les cadenes de subministrament i fa referència a iniciatives i recursos per obtenir més orientació sobre aquests temes.

Les empreses estan especialment cridades a complir aquest ODS, ja que són l'espai on les persones desenvolupen la seva feina. Les empreses han de garantir condicions dignes als seus treballadors i també exigir-ho als seus col·laboradors externs. També fomentar proactivament la contractació de persones vulnerables i aconseguir incrementar la seva productivitat mitjançant la digitalització i la formació dels seus treballadors. La cultura empresarial que es creï és bàsica i haurà d'estar totalment alineada amb els principis rectors sobre les empreses i els drets humans de les Nacions Unides. Un aspecte bàsic és el foment de la justícia en qualsevol aspecte relacionat amb la selecció de personal i proveïdors, fomentant la diversitat, la inclusió i la no discriminació, assegurant que els seus departaments de recursos humans estan formats i capacitats per posar a la pràctica aquestes estratègies inclusives. Cada sector té rols específics, per exemple, el sector bancari hauria de ser sensible al foment de l'emprenedoria i expandir les seves línies de microcrèdits per fomentar-la. Les tasques de sensibilització per mitjà d'aliances amb ONG, universitats i el sector públic per contribuir al creixement econòmic també són una bona eina que, a més, està directament vinculada a l'ODS 17.

Les **metes** de l'ODS 8 estan orientades a dades macroeconòmiques relacionades amb el **creixement de la renda per càpita**, en concret s'ajusta a cada país però es proposa que sigui un 7 % anual en aquells països en vies de desenvolupament; també amb el fet d'incrementar la productivitat, fomentar l'emprenedoria, a més d'incidir en els col·lectius més joves que ni treballin ni estudiïn; i també a aquelles orientades a protegir els col·lectius desfavorits, com ara les dones immigrants.

Alguns exemples d'**indicadors** relatius a l'ODS 8 són:

- Mitjana d'hores de treball per setmana, incloses les hores extraordinàries.
- Nombre total i taxes de nous empleats i rotació dels empleats per grup d'edat, sexe i regió.
- Nombre total de treballadors permanents enfront de treballadors temporals al llarg de la cadena de valor.

- Nombre d'iniciatives per millorar l'accés als serveis financers per a persones desfavorides.
- Càlcul del salari digne regional.

2.1.9. ODS 9. Construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació

Les infraestructures són **bàsiques** per aconseguir societats pròsperes. Disposar d'accés a l'energia elèctrica i l'aigua, carreteres, connexions marítimes, tenir a l'abast internet es fa, doncs, necessari. Cal tenir present que, amb el creixement de la població mundial, encara és més necessari seguir construint infraestructures i fer-ho de manera sostenible per tal de no deixar ningú enrere, i cal fer-ho sense posar en risc el futur de les noves generacions, és a dir, fer-ho de forma sostenible.

Eines per a les empreses

Les empreses compten amb diferents eines per guiar les seves contribucions als ODS i, més específicament, a aquest:

- **Cambra de Comerç Internacional:** organització que té com a missió fomentar el comerç i la inversió entre les empreses del món en els diferents sectors, i també ajudar-les a enfrontar-se a cadascun dels reptes i oportunitats que la globalització ofereix.
- **Principis d'inversió socialment responsables:** marc de les Nacions Unides que descriuen possibles accions que podrien incorporar-se en el procés de presa de decisions a l'hora d'invertir.
- **Impact Reporting & Investment Standards (IRIS):** catàleg de mètriques de rendiment generalment acceptades que els principals inversors d'impacte utilitzen per mesurar l'èxit social, ambiental i financer, avaluar els acords i augmentar la credibilitat de la indústria d'inversió d'impacte. És administrat per la Global Impact Investing Network.
- **Organització de les Nacions Unides per al Desenvolupament Industrial:** agència especialitzada de les Nacions Unides que promou el desenvolupament industrial per a la reducció de la pobresa, la globalització inclusiva i la sostenibilitat ambiental.

Les empreses són fonamentals en aquest objectiu ja que han d'incrementar la productivitat mitjançant **processos que no impactin en el medi ambient**, incorporant les petites i mitjanes empreses com a socis comercials en la seva cadena de valor, per tal que puguin afavorir la innovació al seu nucli de negoci. A més, estem a l'era de l'automatització i la digitalització, per tant, cal emprar aquestes noves tecnologies per optimitzar els processos i també els recursos.

Les empreses industrials i de telecomunicacions estan directament vinculades a **promocionar aquest objectiu**, però la resta també ho poden fer tant en l'àmbit intern com extern. En l'intern, afavorint la innovació com a part de la seva cultura empresarial, incorporant criteris de sostenibilitat en les seves innovacions i creant ecosistemes al seu voltant, amb col·laboradors orientats a reptes. Aquests col·laboradors poden ser interns, afavorint així l'emprenedoria

interna, però també externs, afavorint les *start-ups* i els emprenedors, connectant-los amb l'empresa per fomentar noves organitzacions innovadores de base tecnològica. També fomentant que tots els empleats tinguin accés a les tecnologies avançades i es puguin formar i estar actualitzats en competències digitals. Fomentar les relacions amb les petites i mitjanes empreses, per mitjà de tota la cadena de valor, promovent la capacitat tecnològica i la gestió de la innovació, per aconseguir sinèrgies de creixement industrial sostenible. També escoltant el mercat i desenvolupant productes més sostenibles orientats a resoldre necessitats concretes.

Alguns dels **indicadors** per mesurar l'ODS 9 serien:

- Despesa en R+D+i.
- Col·laboracions amb universitats.
- Mesura de la petjada hídrica i de carboni, entre d'altres, que podeu trobar a la guia *SDG Compass*.

Xifres de productivitat industrial, investigació i desenvolupament

En general, les infraestructures de qualitat estan relacionades amb una millora social, econòmica i política. Hi ha una gran disparitat en la productivitat industrial entre els països rics i pobres (VAM de 114 \$ als menys avançats enfront de 5000 \$ a Europa i EUA, el 2018) i en la despesa en investigació i desenvolupament (2,21 % del PIB a EUA i Europa, en comparació del 0,83 % d'Àsia).

2.1.10. ODS 10. Reduir la desigualtat en i entre països

Les desigualtats són un dels grans reptes a què ens enfrontem la humanitat. I, a més, en els darrers anys, no para de créixer. El 10 % de la població més rica posseeix el 40 % dels ingressos mundials totals i altres informes quantifiquen que el 82 % de tota la riquesa creada el 2017 va anar a l'1 % de la població, la més privilegiada, mentre que el 50 % més pobre no va percebre cap benefici. A més, això s'accentua en aquells col·lectius vulnerables com serien, entre d'altres, les dones i els immigrants. Aquestes desigualtats afebleixen el creixement dels països i també fomenten la pobresa global. A més, l'existència de les desigualtats perjudica la igualtat d'oportunitats per accedir a feines dignes i als serveis bàsics (educatius i sanitaris, entre d'altres).

Eines per a les empreses

Les empreses compten amb diferents eines per guiar les seves contribucions als ODS i, més específicament, a aquest ODS:

- **Guía para Implantar el Principio 6 del Pacto Mundial:** guia per a la implementació d'una cultura empresarial de tolerància zero amb la discriminació.
- **Business for Peace:** iniciativa del Pacte Mundial de les Nacions Unides per reduir els conflictes i la inestabilitat al món per part del sector empresarial.

Referències bibliogràfiques

World Inequality Lab (2018). *Informe sobre la Desigualdad Global* [en línia].
ACNUR (2019). *Tendencias Globales. Desplazamiento Forzado en 2018* [en línia].

- **Poverty Footprint:** eina creada pel Pacte Mundial de les Nacions Unides i Oxfam Intermón que permet a les empreses avaluar els seus impactes corporatius sobre la pobresa multidimensional.

Les empreses són molt importants per assolir aquest objectiu, proporcionant **condicions laborals dignes** per mitjà de tota la seva cadena de valor, especialment per als grups desfavorables, redistribuint de forma més igualitària els salaris als empleats, implantant mecanismes per evitar l'evasió fiscal i fomentant projectes de cooperació per al desenvolupament. Una de les maneres de contribuir-hi és implantant els principis rectors sobre empreses i drets humans de l'ONU, i fomentant una cultura de foment i adhesió entre tots els grups d'interès. Sectors més concrets poden portar a terme pràctiques relacionades amb el comerç just, amb institucions que ja les estiguin desenvolupant, incidint en determinats territoris o col·lectius més desfavorits. En realitat, la justícia està molt relacionada amb les desigualtats, per tant aquest ODS també té molta vinculació amb l'ODS 5 i 16.

Els **indicadors** d'aquest ODS 10 acostumen a aportar mesures que permeten millorar les desigualtats i mostrar una incidència positiva, ja que també millora l'entorn de l'empresa, fomentant la contractació de persones més vulnerables. El primer que caldria fer és solucionar les desigualtats internes, però, si l'empresa té prou recorregut en aquest ODS, es pot plantejar millorar les desigualtats socials del seu entorn més immediat. Alguns **indicadors** serien:

- Càlcul de la bretxa salarial de gènere.
- Percentatge de la plantilla amb alguna discapacitat.
- Nous empleats contractats segons grups d'edat, sexe i regió.

2.1.11. ODS 11. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles

Actualment, a les zones urbanes és on concentra el **50 % de la població mundial**, amb una previsió que el 2050 sigui del 60 %. De fet, la vida urbana ha permès el progrés social, ja que un percentatge important del PIB (el 60 %) es genera a les ciutats. Però la vida urbana comporta certs problemes, perquè es generen importants quantitats de residus i concentren el 60 % de les emissions de gasos d'efecte hivernacle ocupant un 2 % de la superfície terrestre. A més, planteja reptes derivats de la urbanització, ja que els barris amb condicions d'insalubritat i improvisats creixen i més de mil milions de persones viuen en aquesta situació. La contaminació i viure en aquestes condicions d'insalubritat afecta, en major mesura, els més pobres i amb menys ingressos en àrees més susceptibles d'inundacions i desastres naturals, que encara és més evident als països en desenvolupament.

Eines per a les empreses

Les empreses compten amb diferents eines per guiar les seves contribucions als ODS i, més específicament, a aquest ODS:

- **ONU-Habitat:** programa de les Nacions Unides per als assentaments humans que promou pobles i ciutats socialment i ambientalment sostenibles. És el centre de coordinació de totes les qüestions relatives a la urbanització i els assentaments humans en el sistema de les Nacions Unides.
- **Global Compact Cities Programme:** iniciativa impulsada pel Pacte Mundial de les Nacions Unides, el propòsit de la qual és treballar amb ciutats i avançar en l'equitat social, la sostenibilitat ambiental i el bon govern a l'entorn urbà.
- **Sustainable Energy for All:** iniciativa de les Nacions Unides que agrupa líders de tots els sectors de la societat –govern, empreses i societat civil– per treballar junts en la transformació dels sistemes energètics actuals.

L'ODS 11 vol aconseguir **ciutats i comunitats sostenibles**, i que tota la població tingui accés a un **habitatge digne** i als serveis bàsics, assequibles i segurs, sobretot per a les persones més vulnerables. Una de les mesures és enfortir els vincles entre les zones urbanes i rurals, perquè el desenvolupament pugui afavorir les dues. Les empreses tenen un rol clau en aquest ODS, ja que la seva ubicació permet fomentar infraestructures i introduir criteris sostenibles de mobilitat interna, involucrant-se en la preservació de l'entorn. A més, poden contribuir a promoure el transport públic, un transport més sostenible, i també incorporant el teletreball de manera més intensa. En general, qualsevol acció encaminada al fet que les persones tinguin salaris dignes afavoreix indirectament aquest objectiu, i també qualsevol acció indirecta adreçada a millorar l'espai de treball i la seva accessibilitat a l'empresa, i l'eficiència energètica dels edificis. En l'àmbit extern, qualsevol acció encaminada a millorar les opcions dels col·lectius més vulnerables, creant una cultura empresarial de foment dels drets humans, sobretot encaminada a millorar la vida de les persones residents en aquests entorns, promocionant les activitats locals, protegint els espais de l'entorn immediat i, en general, sent respectuós amb les comunitats en què l'empresa incideix directament amb la seva activitat.

Xifres de contaminació i barris marginals

Les ciutats són espais de convivència que, com que concentren tanta activitat, tenen índexs de contaminació molt elevats. Es calcula que el 93 % dels nens i nenes del món menors de quinze anys respiren habitualment aire contaminat que posa en greu perill la seva salut i el seu desenvolupament. A més, la població urbana que viu en barris marginals està incrementant els darrers anys, arribant al 24 % el 2018.

2.1.12. ODS 12. Garantir modalitats de consum i de producció sostenibles

Si bé el progrés i el desenvolupament social són necessaris, els models existents l'han aconseguit produint una degradació ambiental que posa en perill el nostre desenvolupament futur i el de les noves generacions. Així doncs, cal garantir el benestar de tothom, accedint als recursos com ara l'aigua, l'energia, els serveis bàsics i els aliments, però amb uns models que siguin molt diferents dels actuals. L'**empremta material** ha augmentat un 113 % des de 1990, entesa com la quantitat total de matèria primera extreta per al consum final. A més, hi ha desigualtat en el repartiment dels recursos. L'empremta material dels països amb ingressos alts és més gran que el seu consum nacional de materials i és tretze vegades el nivell dels països amb ingressos baixos, cosa que indica que el nivell de vida de les persones de les nacions més riques depèn, en gran manera, dels recursos extrets dels països més pobres per mitjà de les cadenes globals de subministrament.

L'ODS 12 incorpora el concepte d'**economia circular** per aconseguir canviar el model de producció i consum, gestionant de manera eficient els recursos, evitant el malbaratament alimentari, generant menys residus i fent un ús ecològic dels productes químics, entre d'altres. Les empreses poden impulsar estils de vida sostenibles, amb un canvi de model de tal forma que el sector privat actuï amb criteris de responsabilitat i fer que el sector públic elimini els subsidis cap als combustibles fòssils i es fomenti la contractació pública sostenible. També cal fomentar sectors específics, com ara el turisme sostenible, que protegeixi els productes locals i la mateixa cultura.

L'economia circular és un enfocament de model de negoci sistèmic que volguement crea valor allargant la vida útil dels productes. També, redueix al màxim els residus i l'ideal és que al final del procés productiu aquests puguin retornar al principi. D'aquesta manera els recursos poden fer-se servir més d'una vegada i, per tant, al final el **procés productiu és més eficient**. L'enfocament és fugir del sistema lineal habitual d'extreure, produir, emprar i llençar, i passar a fer, utilitzar, reutilitzar, refer, reciclar i tornar a fer (on fer està al principi i al final i per això es tanca el cercle: vegeu la figura 1). Es busca minimitzar els recursos utilitzats, la fabricació de residus, la pol·lució i les emissions de CO₂, per tal de regenerar el sistema tant com sigui possible.

Referències bibliogràfiques

S. Kaza, L. C. Yao, P. Bhada-Tata, F. Van Woerden, Frank (2018). *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050* [en línia]. Washington: World Bank

R. Damania, S. Desbureaux, A. Rodella, J. Russ, E. Zaveri (2019). *Quality Unknown: The Invisible Water Crisis* [en línia]. Washington: World Bank.

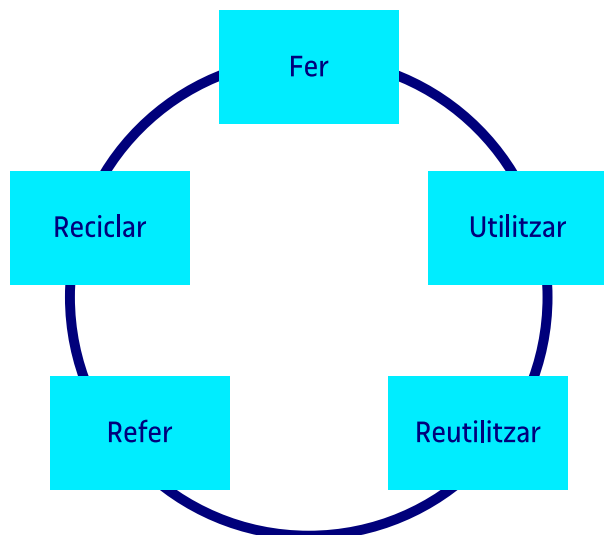
WWF (2019). *EU overshoot Day Living beyond Nature's Limits* [en línia].

Global Footprint Network [en línia].

Enllaç recomanat

Vegeu com defineixen l'economia circular Les Nacions Unides a l'enllaç següent: <<https://www.unido.org/our-focus-cross-cutting-services/circular-economy>>

Flux del model de negoci de l'economia circular

El 2018, el Fòrum Econòmic Mundial, el World Resources Institute, Philips, l'Ellen MacArthur Foundation, el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient i una quarantena de socis més van fundar la **Plataforma per accelerar l'economia circular** (PACE). Es van proposar objectius orientats a fomentar els models d'economia circular i el seu finançament, sobretot per a les economies en desenvolupament.

Les empreses tenen un rol bàsic a l'hora de fomentar aquest ODS, perquè poden incorporar en els seus models de consum i producció els criteris de l'economia circular, fomentant un **consum responsable** per a tots els grups d'interès. A més, això els permetrà complir els criteris de les noves normatives que estan a punt d'implementar-se a molts països. També lligat amb l'anterior, i sobretot per a les empreses transnacionals, cal encoratjar les empreses que adoptin pràctiques sostenibles i incorporin informació sobre la sostenibilitat en els seus informes. Totes les empreses estan cridades a complir aquest objectiu, que conjuntament amb l'ODS 8, estaria directament adreçat a aquest sector privat, combatent qualsevol forma de malbaratament i potenciant la reutilització, i també millors formes de reciclatge. I, per tant, caldrà incidir en qualsevol recurs, l'aigua, per exemple, però també en qualsevol altre que formi part del seu procés productiu.

Les empreses disposen de moltes eines per poder treballar aquest ODS 12, moltes de les quals ajudaran en aquest objectiu, però també en aquells que hi estiguin relacionats. Hi ha nombrosos projectes que tracten sobre aspectes de l'economia circular, tant en l'àmbit nacional com global.

Eines per a les empreses

Les empreses compten amb diferents eines per guiar les seves contribucions als ODS i, més específicament, a l'ODS 12.

- **Xarxa One Planet:** programa de les Nacions Unides que estableix un marc decennal de programes sobre consum i producció sostenibles per accelerar el canvi cap al consum i la producció sostenibles. Compta amb una plataforma per al desenvolupament

sostenible que reuneix diferents experiències, recursos, innovació i compromisos cap a models de producció i consum més sostenibles.

- **Protocol de pèrdua i malbaratament d'aliments:** associació de múltiples parts interessades que han desenvolupat un estàndard global que ajuda a quantificar la pèrdua i el malbaratament d'aliments a la cadena de subministrament.

Xifres de petjada material

Algunes dades indiquen que la petjada mundial ha augmentat de manera progressiva en els darrers anys i ho fa més ràpidament que la població i la producció econòmica (increment del 113 % des de 1990). En general, la petjada material per càpita és molt desigual entre països amb ingressos mitjans i alts i la resta (un 60 % més en els primers). Respecte als residus es preveu que el 2050 creixeran un 70 % si no s'adopten mesures urgents. El reciclatge és desigual i només es produeix en un terç del total de residus en els països amb ingressos elevats. A més, cal tenir present que tractar residus també contamina, contribuint a un 5 % de l'emissió total de gasos contaminants. El ritme amb què es contamina l'aigua és superior al del seu reciclatge i purificació.

2.1.13. ODS 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes

El canvi climàtic és una realitat constatada mitjançant l'observació del fet que, el 2018, la temperatura mitjana mundial va superar aproximadament un grau centígrad la línia de base preindustrial, sent els darrers quatre anys els més càlids que s'han registrat. El 2019 s'han superat rècords històrics de concentració de CO₂ a l'atmosfera. El canvi climàtic té conseqüències directes sobre tot l'ecosistema del planeta: escalfament dels oceans, desgel dels pols i pèrdua de la biodiversitat, i també que ocorrin fenòmens meteorològics extrems amb més freqüència. L'impacte, a més, és més elevat per a la població vulnerable, ja que els pot obligar a desplaçar-se per poder accedir als serveis bàsics, poden estar més exposats a malalties i conduir-los a no progressar socialment i econòmicament. Aquest ODS està vinculat a la Conferència de París sobre el Clima (COP21), celebrada el 2015, en què cent noranta-cinc països van signar l'Acord de París, per aconseguir que l'augment de les temperatures es mantingui per sota dels dos graus centígrads.

Aquest ODS 13 és primordial per a totes les persones i actors socials, i és un dels eixos bàsics per aconseguir la **justícia climàtica** i que la resta d'ODS també tinguin sentit. El sector privat és un dels principals protagonistes per aconseguir aquest objectiu, ja que els caldrà **reduir les emissions de CO₂** a l'atmosfera de manera activa, per mitjà de l'impuls de les energies renovables en detriment de les fòssils en les seves activitats, invertint en R+D+i per desenvolupar innovacions tecnològiques més sostenibles i menys intensives en emissions i treballant coordinadament amb la comunitat internacional per assolir els compromisos mundials en matèria de canvi climàtic. Hi ha sectors en què aquest objectiu és bàsic, com ara les empreses energètiques o industrials. Però, en general, cap empresa no pot deixar de banda aquest objectiu en la seva estratègia de responsabilitat social. Totes les empreses hauran de transformar els riscos climàtics en oportunitats.

Referències bibliogràfiques

Periòdicament, els organismes nacionals i internacionals publiquen informes i reports especialitzats d'on s'han extret les dades. A part dels informes genèrics, els informes següents estan relacionats amb l'ODS 13:

GEO-6 (2019). *UN Environment's Sixth Global Environmental Outlook* [en línia].

IPCC (2018). *Global warming of 1,5 °C* [en línia].

WMO (2019). *Statement on the State of the Global Climate in 2018* [en línia].

Global Opportunity Explorer (2019). *Global Opportunity Explorer 2019* [en línia].

Les empreses poden contribuir-hi amb accions concretes d'àmbit intern i extern. En general, la **conscienciació** és bàsica per a tots els grups d'interès i caldrà que mesurin i compensin la seva petjada de CO₂, per exemple potenciant projectes de reforestació. També invertint en projectes que permetin capturar una part del CO₂ emès i potenciant que tota la seva cadena de valor estigui conscienciada en aquest fenomen. En l'àmbit extern, es poden fomentar iniciatives que ja estiguin en funcionament, o també proposar iniciatives noves mitjançant aliances.

Les empreses disposen de la guia *SDG Compass* per ajustar alguns indicadors i veure com van complint aquelles fites relacionades amb l'ODS 13. Alguns exemples d'aquests **indicadors** serien:

- Reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle.
- Import total invertit en energies renovables.
- Reduccions realitzades en requeriments energètics de productes i serveis, entre d'altres.

Hi ha nombrosos programes internacionals relacionats amb el medi ambient, tant de les Nacions Unides com de convencions, fòrums, protocols, plataformes i iniciatives publicoprivades. Actuar contra el canvi climàtic és un objectiu que, tal com es demostra en tots aquests programes, és vital per a un desenvolupament sostenible.

Iniciatives sobre el canvi climàtic

Algunes de les iniciatives en què les empreses són un actor principal són les següents:

- **Caring for Climate:** iniciativa del Pacte Mundial de les Nacions Unides per al lideratge empresarial sobre el canvi climàtic. Les empreses adherides es comprometen a establir objectius de reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle, treballar en col·laboració amb altres empreses i governs, i informar públicament sobre l'acompliment anual.
- **Science Based Targets:** iniciativa de col·laboració entre el Pacte Mundial de les Nacions Unides, el CDP, l'Institut de Recursos Mundials (WRI) i el Fons Mundial per a la Naturalesa (WWF) i un dels compromisos de We Mean Business Coalition. Desenvolupa eines, metodologies i recursos perquè les empreses estableixin objectius de reducció d'emissions que s'alineïn amb el consens científic prevalent.
- **The Ambition Loop: How Business and Government Can Advance Policies that Fast Track Zero-Carbon Economic Growth:** informe del Pacte Mundial de les Nacions Unides, l'Institut de Recursos Mundials (WRI) i el We Mean Business que ofereix orientació a les empreses i als governs per accelerar el creixement econòmic sense carboni.

Xifres de temperatura

Des de les acaballes del segle XIX, la temperatura mitjana de la superfície mundial ha augmentat entre 0,8 i 1,2 graus. Els darrers deu anys han estat els més càlids dels que es té constància. Si no es fes res, la temperatura al final de segle seria 3 graus més elevada. El 2018, 62 milions de persones es van veure afectades per perills naturals relacionats amb fenòmens meteorològics extrems.

2.1.14. ODS 14. Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible

El nostre planeta està cobert en un 70 % per oceans i mars. La seva funció és essencial perquè regulen el clima, generen l'oxigen que es respira i proporcionen aliments. Però, a més, recolzen altres sectors, com ara el turisme, el transport marítim i la pesca, formant part de l'economia mundial i de l'ocupació. Els oceans controlen el canvi climàtic, actuant de **reguladors del clima** i absorbint el 30 % de les emissions de CO₂ generades per l'ésser humà. Actualment la contaminació, la destrucció de l'hàbitat i la sobreexplotació dels recursos dels oceans contribueixen a tenir menys recursos disponibles. A més, l'acumulació de calor als oceans i que siguin més àcids ha impactat la biosfera marina, posant en perill la seguretat alimentària fruit de l'activitat pesquera. El cicle alterat, a causa de la contaminació, empitjora tot l'equilibri i la capacitat dels oceans d'absorbir CO₂, per tant, la seva activitat moderadora que fan sobre el canvi climàtic. A part d'això, els residus que arriben al mar i oceans, sobretot plàstics, també posen en risc la vida marítima, de fet a tot el món la proporció de peixos marins en nivells biològicament sostenibles ha passat del 90 % l'any 1974 al 67 % el 2015.

Així doncs, l'ODS 14 busca **protegir els ecosistemes marins i costaners**, reduint la contaminació marina de qualsevol índole i eliminant totes les pràctiques insostenibles i també il·legals de pesca, fent aquesta activitat sostenible, mitjançant la promoció de la recerca en tecnologia marina.

Les empreses són un actor bàsic per **reduir les emissions de carboni**, i també els residus i la contaminació, ajustant les actuacions al dret internacional. Des de la plataforma Sustainable Ocean Business s'assenyala que garantir un medi ambient marí saludable no solament és necessari perquè les companyies oceàniques continuïn operant a llarg termini, sinó que aquestes noves necessitats poden generar noves oportunitats de negoci, que també poden contribuir a la sostenibilitat i a generar noves activitats econòmiques i nova ocupació.

Les empreses poden contribuir a aquest ODS de manera externa i interna. En l'àmbit intern, implementant totes les mesures possibles per tal d'evitar la contaminació i la sobreexplotació dels mars i els oceans, subscriuint els principis del Pacte Mundial de les Nacions Unides de l'oceà sostenible, com a compromís per garantir un oceà productiu. També les empreses poden adoptar els criteris de l'economia circular per a la reducció i reutilització de plàstics o envasos que tinguin impactes negatius sobre els ecosistemes marins, estenent-los a tota la cadena de subministrament. Hi ha sectors més afectats i interpel·lats per aquest ODS, però en general totes les empreses poden incidir-hi i proposar-se objectius de millora. Els sectors agroalimentaris i pesquers són els més afectats i els caldrà promoure activitats de pesca sostenibles i preservar els entorns marins de la sobrepesca. Externament, també poden utilitzar els seus propis productes i serveis com a eina de millora de la gestió sostenible dels mars i oceans,

Referències bibliogràfiques

United Nations Global Compact (2019). *Global Goals, Ocean Opportunities* [en línia].

FAO (2018). *More People, More Food, Worse Water? A Global Review of Water Pollution from Agriculture* [en línia].

UN Environment (2019). *Global Environment Outlook 6* [en línia].

IPBES (2019). *Introducing IPBES '2019 Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services* [en línia].

IPCC (2019). *Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate* [en línia].

per exemple, les empreses del sector tecnològic poden contribuir invertint en tecnologia específica que protegeixi els entorns marins o participar en actes i campanyes de conscienciació sobre aspectes relacionats amb aquest ODS 14.

Les empreses tenen a la seva disposició la guia *SDG Compass*, on poden trobar indicadors que els permetin fer un seguiment de la consecució de l'ODS 14. Els **indicadors** dependran de les fites concretes escollides, a continuació en presentem alguns exemples:

- Volum total d'abocaments d'aigua programats i no programats per destí i qualitat de l'aigua.
- Potencial reciclatge dels envasos dels productes posats al mercat.
- Total de despesa en inversions ambientals per tipologia de la despesa, entre d'altres.

Les empreses compten amb diferents eines per guiar les seves contribucions als ODS i, més específicament, a l'ODS 14. Hi ha iniciatives per a tots els ODS però d'altres que són específiques d'aquest.

Eines per a les empreses

- **Principis de l'oceà sostenible:** principis que proporcionen un marc per a les pràctiques comercials responsables a tots els sectors i geografies. Es basen i complementen els deu principis del Pacte Mundial de les Nacions Unides sobre drets humans, treball, medi ambient i anticorrupció.
- **Clean Seas:** iniciativa llançada per l'ONU Medi Ambient amb l'objectiu d'involucrar els governs, el públic en general i el sector privat en la lluita contra la contaminació plàstica marina.
- **World Ocean Council:** aliança internacional empresarial per treballar la responsabilitat de les empreses en relació amb els oceans i els mars.
- **Eina integrada d'avaluació de la biodiversitat (IBAT) per a empreses:** és un programa de treball multiinstitucional que involucra BirdLife International, Conservation International, UICN i UNEP-WCMC i proporciona una avaluació bàsica dels riscos sobre la biodiversitat i ajuda les empreses a incorporar consideracions de biodiversitat en les decisions clau de planificació i gestió de projectes.

Xifres relacionades amb els oceans

Els oceans contenen el 97 % de l'aigua de la Terra i ocupen les tres quartes parts de la seva superfície. A més, absorbeixen el 30 % del CO₂ que produïm els humans, essent clau en la reducció de l'escalfament global. Estan contaminats per plàstics que en un 80 % són d'origen terrestre. Al voltant de 120 milions de treballadors de tot el món, un 97 % dels quals viuen a països en desenvolupament, depenen de cadenes de valor de la pesca per a la seva subsistència. El nivell del mar ha augmentat a tot el món 15 cm durant el segle xx i es preveu que el 2100, a aquest ritme, podria augmentar més d'un metre, en cas que no es limitin les emissions de gasos d'efecte hivernacle.

2.1.15. ODS 15. Promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, lluitar contra la desertificació, detenir i invertir la degradació de les terres i detenir la pèrdua de la diversitat biològica

Aquest ODS és la continuació natural de l'anterior, si bé fa referència als ecosistemes terrestres, com ara els boscos i les muntanyes, que són la font principal d'aliments, són l'habitat de nombroses espècies i ofereixen aire, aigua i serveis indispensables per a les persones. Aquests ecosistemes estan sent amenaçats per la sobreexplotació humana i també pel canvi climàtic.

Els serveis ambientals estan en risc i aporten entre 112 i 125 bilions d'euros a l'economia, com ara la pol·linització, responsable del 75 % de les collites mundials, i també afectada per aquesta activitat humana. A causa de la sobreexplotació, la desforestació i una mala gestió dels residus, aquesta activitat s'està veient amenaçada, ja que es redueix la productivitat i molta part de la població de les zones més poc afavorides veu minvada la seva activitat agrícola. Les zones amb dificultats per treballar la terra augmenten a causa del canvi climàtic i, per tant, molt terreny esdevindrà desert el 2050, essent on viuran prop de 4.000 milions de persones. A més, l'escalfament global, està provocant el desgel i, per tant, es pronostica que molts glaciars corren el perill de perdre la seva aigua el 2100.

L'ODS 15 vol impulsar l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, lluitant contra la degradació del sòl, la desforestació i, així, conservar tant com que es pugui la diversitat biològica, protegint les espècies vegetals i animals, i eliminant aquelles activitats de tràfic d'espècies protegides, a més de combatre totes les activitats il·legals relacionades amb la caça no permesa.

En aquest cas, tot el sector privat haurà de treballar activament per poder aconseguir **preservar el nostre ecosistema terrestre**. Totes les activitats tenen impacte en la seva degradació, com ja passava amb l'ODS 14. Les empreses han de respectar les normatives mediambientals i, a més, integrar en les seves estratègies de negoci les pràctiques més avançades per tal de no generar residus ni emissions, emprant energies netes i reutilitzant els residus produïts en la mesura que es pugui. Les organitzacions han de donar valor als recursos escassos utilitzats i posar-los als seus comptes de resultats, per prendre decisions sobre com corregir tot el deute generat amb aquests ecosistemes i compensar-lo per no comprometre el futur de les properes generacions.

Es pot actuar tant en l'àmbit intern com l'extern, i totes les empreses de tots els sectors hi tenen molt a fer per tal de contribuir a aquest objectiu: incorporant un model de gestió basat en els principis de l'economia circular; fent que la gestió sostenible estigui en tota la cadena de subministrament de l'empresa; implementant sistemes específics de gestió ambiental, per tal de minimitzar l'impacte de l'organització en tots els ecosistemes terrestres; lluitant proactivament contra la desforestació, la desertificació i la pèrdua de biodiversitat, per

Referències bibliogràfiques

UN Environment (2019). *Global Environment Outlook 6* [en línia].

IPBES (2019). *Introducing IPBES '2019 Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services* [en línia].

OECD (2019). *Biodiversity: Finance and the Economic and Business Case for Action* [en línia].

WWF (2018). *Informe Planeta Vivo* [en línia].

IPCC (2019). *Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate* [en línia].

mitjà de projectes de rehabilitació i restauració específics; escollint molt bé els materials per tal que no presentin un risc per a les espècies en perill d'extinció i adquirint productes forestals gestionats de manera sostenible o produïts amb material reciclat en gran manera. El sector agroalimentari té una especial responsabilitat en aquest ODS, per tant li caldrà adoptar mesures d'agricultura sostenible per protegir el medi ambient, incloure mètodes de producció agrària que incorporin fertilitzants naturals de protecció dels cultius o emprar varietats de llavors.

Les empreses també poden actuar en l'àmbit extern, emprant productes i serveis amb vista a trobar solucions per a la diversitat biològica, la desforestació i la desertificació. En aquest cas, empreses de sectors, com ara el tecnològic, poden crear bases de dades que incorporin i cataloguin espècies en perill d'extinció per ajudar a recuperar la biodiversitat. També poden crear aliances per trobar solucions conjuntes a reptes que afectin diferents actors, i fer-ho des de l'empresa, per mitjà de projectes de conservació i restauració de la diversitat, formant part de grups d'investigació o d'estudis per sensibilitzar diferents col·lectius en temes relacionats amb l'ODS.

L'ODS 15 es concreta en diferents **fites**, per tal que sigui més senzill per a les empreses concretar els objectius i les accions i mesurar-ne el seu compliment. Algunes fites de l'ODS 15 serien les següents:

- Per a 2030, **lluitar contra la desertificació**, rehabilitar les terres i els sòls degradats, incloses les terres afectades per la desertificació, la sequera i les inundacions, i procurar aconseguir un món amb una degradació neutra de terra.
- Per a 2030, **vetllar per la conservació dels ecosistemes muntanyosos**, inclosa la seva diversitat biològica, per tal de millorar la seva capacitat de proporcionar beneficis essencials per al desenvolupament sostenible.
- Adoptar mesures urgents i significatives per **reduir la degradació dels hàbitats naturals**, aturar la pèrdua de la diversitat biològica i, per a 2020, protegir les espècies amenaçades i evitar la seva extinció.

Per mesurar l'acompliment dels objectius, la guia *SDG Compass* ofereix un sistema d'**indicadors** per a tots els ODS. Alguns exemples relatius a l'ODS 15 serien:

- Impactes significatius positius i negatius, tant directes com indirectes, en la biodiversitat.
- Quantitat de terra degradada o rehabilitada, tant pròpia, com llogada o gestionada per a activitats de producció o extracció.

- Mida i ubicació de totes les àrees protegides o restaurades per l'organització i èxit de les mesures, entre d'altres.

Les empreses disposen d'eines per facilitar la seva contribució a l'ODS 15, per mitjà de programes de les Nacions Unides, convenis de les Nacions Unides, convenis internacionals, eines i protocols d'actuació. En general, aquests programes són voluntaris a l'espera que les legislacions vagin sent cada vegada més exigents amb les empreses. Un d'aquests, el programa PNUMA,² és un programa específic que actua com a catalitzador, educador i facilitador per promocionar l'ús sensat dels recursos i el desenvolupament sostenible del medi ambient global. També hi ha el programa UN-REDD³ que és un programa de col·laboració de les Nacions Unides per reduir les emissions conduents a la desforestació i la degradació forestal als països en desenvolupament.

⁽²⁾<https://www.unenvironment.org/es>

⁽³⁾<https://www.un-redd.org>

Eines per a les empreses

- **Conveni sobre la Diversitat Biològica:** tractat internacional jurídicament vinculant amb tres objectius principals: la conservació de la diversitat biològica, la utilització sostenible dels seus components i la participació justa i equitativa en els beneficis que es derivin de la utilització dels recursos genètics.
- **Conveni de les Nacions Unides per a la Lluita contra la Desertificació:** conveni que serveix de marc per millorar les condicions de vida de les persones en zones àrides, mantenir i restaurar la terra i la productivitat de la terra, i mitigar els efectes de les sequeres.
- **Eina integrada d'avaluació de la biodiversitat (IBAT) per a empreses:** és un programa de treball multiinstitucional que involucra BirdLife International, Conservation International, UICN i UNEP-WCMC i proporciona una avaluació bàsica dels riscos sobre la biodiversitat i ajuda les empreses a incorporar consideracions de biodiversitat en les decisions clau de planificació i gestió de projectes.
- **Natural Capital Protocol:** marc de presa de decisions que permet a les organitzacions identificar, mesurar i valorar els seus impactes i dependències directes i indirectes sobre el capital natural.
- **Classificació Internacional de Serveis Ecosistèmics:** classificació comuna internacional que ajuda a identificar quins serveis ecosistèmics es poden considerar dins d'una organització.
- **The Economy of Ecosystems and Biodiversity (TEEB):** iniciativa global centrada a fer visibles els valors de la natura. El seu objectiu principal és incorporar els valors de la biodiversitat i els serveis dels ecosistemes en la presa de decisions a tots els nivells.
- **Integrated Valuation of Environmental Services and Tradeoffs (Invest):** conjunt de models de programari utilitzats per mapejar i valorar els serveis ecosistèmics.
- **Global Forest Watch:** sistema interactiu de monitorització i alerta forestal en línia amb la informació necessària per gestionar i conservar millor els paisatges forestals.
- **High Conservation Value (HCV) Resource Network:** xarxa que proporciona solucions per a l'aplicació de l'enfocament d'alts valors de conservació en àrees on l'expansió de la silvicultura i l'agricultura pot posar en risc importants boscos, la biodiversitat i comunitats locals.

Xifres relacionades amb la biodiversitat

Els boscos són el mitjà de vida de 1.600 milions de persones i més de 2.000 cultures indígenes. Hi habiten el 80 % del total de les espècies animals. Les muntanyes tenen el 80 % de l'aigua dolça de tot el món, necessària per al consum domèstic, agrícola i industrial i també per a la producció d'energia ecològica. 2.600 milions de persones depenen de

l'agricultura i el 52 % de la terra empleada s'ha vist afectada per la degradació del sòl. El planeta ha perdut el 58 % de la biodiversitat en els darrers quaranta anys.

2.1.16. ODS 16. Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tothom i crear institucions eficaces i inclusives a tots els nivells

No totes les regions del món tenen nivells estables de pau i bon govern. De fet, hi ha zones del planeta en situació de conflicte, violència i mal govern o desgovern. Els elevats nivells de corrupció perjudiquen la democràcia i l'estat de dret, i porta a injustícies sistemàtiques, de fet, es pot considerar que dos terços de la població mundial no tenen accés a la justícia. **Impulsar l'estat de dret** en l'àmbit nacional i internacional es fa imprescindible. Això implica promoure societats basades en institucions públiques transparents i responsables, que respectin els drets humans i promoguin que tothom pugui gaudir de l'estabilitat necessària que li permeti exercir els seus drets.

La **corrupció** és un dels impediments més importants de caràcter estructural que cal erradicar per tal de protegir els drets de les persones, ja que, en general, genera riscos legals i costos, i afavoreix a allunyar la inversió estrangera més interessant.

L'ODS 16 pretén que l'estat de dret sigui promogut en l'àmbit nacional i internacional per tal de poder garantir la igualtat d'accés a la justícia per a tothom; aconseguir acabar amb totes les formes de violència i delinqüència organitzades, especialment en contra dels nens; i enfortir la participació dels països en desenvolupament en totes les decisions globals conduents a promoure lleis i polítiques a favor del desenvolupament sostenible internacional.

El sector privat pot afavorir la consecució d'aquest objectiu incorporant el **respecte als drets humans** a l'organització, processos de transparència i millora dels processos de decisió a les seves empreses, a més d'evitar qualsevol forma de violència i promocionant l'estat de dret als països on desenvolupi les seves activitats.

Les empreses poden contribuir internament i externament a promoure aquest ODS 16. En general lluitant contra tota forma de corrupció en el si de la seva estructura. Comprometent-se amb els drets humans de totes les persones que hi col·laborin, en tota la seva cadena de valor, proveïdors, clients, treballadors, entre d'altres. Afavorint polítiques contra l'assetjament, l'abús, la intimidació o la violència de qualsevol índole. Integrant els principis rectors sobre empreses i drets humans a nivell intern, amb mesures proactives de comunicació, implicació i sensibilització. Internament, fomentant models de presa de deci-

sió participatiu, en què els treballadors puguin aportar els seus punts de vista, i també la comunitat on està operant l'empresa, per tal que es puguin incloure criteris i punts de vista de tots els afectats.

En l'àmbit extern, ho poden fer procurant que les activitats de l'empresa ajudin les persones vulnerables, i depenent del sector, proposant serveis gratuïts o subvencionats a determinats col·lectius. Això a les empreses grans pot ser més realista que a les empreses amb menys recursos, per tant, cada empresa hauria de promoure aquestes accions en la mesura de les seves possibilitats. Qualsevol acció orientada a les relacions transparents i d'acord amb el dret internacional sumen en la consecució d'aquest objectiu. Les empreses més grans i transnacionals tenen un paper especial a l'hora d'emprar les activitats de l'empresa per millorar els aspectes dels drets humans i l'estat de dret allà on operin.

Les empreses poden emprar els indicadors recomanats a la guia de l'*SDG Compass*, i alguns exemples d'**indicadors** per aquest ODS 16 serien:

- Percentatge de personal format en drets humans.
- Número d'accidents de corrupció confirmats.
- Número de proveïdors avaluats per a l'impacte social, entre d'altres.

Les empreses disposen de moltes eines per avançar en la seva contribució a la millora d'aquest ODS 16. Totes aporten possibles idees de com avançar i donen un marc de referència internacional que els pot ser útil, sigui quin sigui el nivell de consecució de l'ODS.

Eines per a les empreses

- **Business for the Rule of Law:** marc que proporciona orientació sobre com les empreses poden respectar i donar suport a l'estat de dret.
- **Business for Peace:** iniciativa que dona suport a les empreses en la implementació de pràctiques empresarials responsables en zones afectades per conflictes o d'alt risc.
- **Drets del nen i principis empresarials:** principis elaborats pel Pacte Mundial de les Nacions Unides, juntament amb UNICEF i Save the Children, que estableixen les accions empresarials per respectar i promoure els drets de l'infant, amb incidència en temes educatius.
- **Decent Work in Global Supply Chains:** informe desenvolupat per la Plataforma d'Acció de Treball Decent a les Cadenes Globals de Subministrament del Pacte Mundial de les Nacions Unides, que recull desafiaments i oportunitats clau que enfronten les empreses en els seus esforços per desenvolupar estratègies d'adquisició més sostenibles. També ofereix exemples pràctics de les mesures adoptades per combatre els problemes urgents de drets humans a les cadenes de subministrament i fa referència a iniciatives i recursos per obtenir més orientació sobre aquests temes.

Una de les qüestions importants a l'hora de garantir la no corrupció en les accions directives és la Corporate Compliance. La **Corporate Compliance** és un conjunt de procediments i bones pràctiques adoptats per les organitzacions per identificar i classificar els riscos operatius i legals a què s'enfronten, per tal

d'establir mecanismes interns de prevenció, gestió, control i reacció enfront d'aquests. L'objectiu és protegir l'organització de les decisions que prenen els seus directius i responsables. Els càrrecs directius, en funció de la seva responsabilitat, poden rebre reclamacions, ja que acabaran sent els responsables de les decisions que prenguin. Amb la Corporate Compliance han d'actuar seguint els compromisos de comportament que han adquirit.

Xifres relacionades amb la justícia

Dos terços de la població mundial no té accés a la justícia. L'impacte de la violència en l'economia va ser de 14,1 bilions de dòlars el 2018 (segons el Global Peace Index). Encara hi ha líders mundials pacifistes perseguits i assassinats, se'n van comptar 397 a 41 països, el 2018. La corrupció, el suborn i el frau costen al voltant d'1,26 bilions de dòlars als països en desenvolupament.

2.1.17. ODS 17. Enfortir els mitjans d'execució i revitalitzar l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible

Aquest ODS 17 s'estableix per tal de millorar l'assoliment de la resta, per tant, es tracta d'un **objectiu instrumental**. Les aliances són del tot imprescindibles per a tots els actors del planeta, tant per als governs, com per a la societat civil o el sector privat. Les aliances han d'establir-se sobre uns objectius comuns i uns principis acordats, perquè cadascun dels actors pugui aportar valor mitjançant la seva expertesa. Aquest objectiu ha de permetre mobilitzar recursos, intercanviar coneixements, tecnologia i capacitats tècniques. En aquests reptes que s'aborden és clau que els recursos es puguin mobilitzar cap als països en desenvolupament. Una de les fonts principals de finançament dels països en desenvolupament són les aportacions personals de les persones immigrants.

L'ODS 17 vol **enfortir l'Aliança Mundial** per aconseguir un desenvolupament sostenible mundial i que sigui equitatiu i no discriminatori per als països en desenvolupament. Les empreses poden contribuir-hi tant internament com externament. Caldrà prioritzar i fer aliances instrumentals per potenciar aquells ODS més relacionats amb l'activitat de l'empresa i la seva estratègia. Les estratègies i prioritzacions dels ODS i les aliances s'hauran d'incorporar en la memòria de sostenibilitat, mostrant clarament quines han estat les aliances realitzades i les contribucions fetes.

També es poden realitzar tasques de sensibilització, de difusió, fomentant la participació dels treballadors en la consecució dels ODS, com a part de les aliances necessàries, obrint processos d'aportació d'idees. També es poden dur a terme accions amb els grups d'interès i col·laboradors habituals, desenvolupant accions de voluntariat enfocades als ODS. En l'àmbit extern, es poden constituir aliances amb la societat civil i el món acadèmic, per al desenvolupament de projectes específics, amb objectius concrets a assolir. Per a empreses amb més trajectòria, es poden proposar instruments concrets per realitzar aliances i promocionar jornades i esdeveniments per difondre experiències i

noves pràctiques. Aquest ODS, com que és instrumental, és el més important per tal que les estratègies de consecució d'ODS concrets es puguin amplificar, trobant els actors adequats amb qui cooperar.

Alguns dels **indicadors** de l'ODS 17 serien:

- Número d'aliances realitzades i objectius aconseguits.
- Número de projectes de voluntariat i voluntaris participants.
- Import de les inversions realitzades a països en vies de desenvolupament per ajudar a la sostenibilitat.

Per a l'ODS 17, les **fites** concretes es classifiquen en subgrups: de finances, tecnologia, creació de capacitats, comerç i qüestions sistèmiques. Els aspectes financers són clau, ja que els recursos han de mobilitzar-se cap als països en desenvolupament, tal com ja hem comentat. Respecte de la tecnologia, cal ser proactius perquè la tecnologia es transfereixi, divulgui i es difongui en aquells països en desenvolupament. El mateix passa amb la creació de capacitats i també amb el comerç, per tal que sigui més equitatiu i afavoreixi el desenvolupament dels països que encara no ho estan prou. El repte d'aquest objectiu és la coordinació mundial que permeti millorar l'estabilitat macroeconòmica, sempre respectant el marc normatiu de cada país. Hi ha diferents eines per tal de millorar l'ODS 17 i les seves fites, moltes de les quals d'abast mundial per promoure l'establiment d'aliances.

Eines per a les empreses

- **Partnerships for SDGs**: registre global d'aliances entre diferents actors per aconseguir la participació mundial en la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible.
- **Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)**: agència de les Nacions Unides l'objectiu de la qual és aconseguir l'erradicació de la pobresa, la reducció de les desigualtats i l'exclusió.
- **United Nations Global Compact (2018)**. *Transforming Partnerships for the SDGs* [en línia]. Informe publicat pel Pacte Mundial de les Nacions Unides sobre la transformació d'aliances per aconseguir els objectius de desenvolupament sostenible (ODS).
- **United Nations Global Compact (2018)**. *Partnership Passport: Your Journey in Partnering with the UN* [en línia]. Guia del Pacte Mundial de les Nacions Unides per trobar noves associacions i millorar les existents.

Xifres relacionades amb el desenvolupament sostenible

Els enviaments de diners dels immigrants a l'estranger tenen un cost molt elevat. El 2019, el cost mitjà d'enviar 200 \$ va ser del 7 %, quan la fita establerta per l'ODS és del 3 %. A les acaballes de l'any 2018 més de la meitat de la població mundial utilitzava internet. Aquest accés és molt dispar, depenent dels països (80 % de persones a països desenvolupats enfront del 45 % a països en vies de desenvolupament).

2.2. Lideratge i ODS

Una de les qüestions plantejades per l'Agenda 2030 és quin lideratge cal posar en pràctica per tal de poder afavorir que les empreses puguin avançar en l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible, i també incorporar-los a les seves pròpies estratègies empresarials i de responsabilitat social. Una de les publicacions que serveix de guia de referència per aquest lideratge ofereix les qualitats de lideratge necessàries per treballar els ODS. Aquesta guia intenta adreçar-se a qualsevol empresa, sigui del sector que sigui, independentment d'on operi i de la seva mida.

Referència bibliogràfica

A l'enllaç següent podeu trobar la guia completa: **United Nations Global Compact** (2018). *Blueprint for business leadership on the SDGs* [en línia].

Les **qualitats de lideratge** són cinc: intencionalitat, ambició, consistència, col·laboració i responsabilitat, i les cinc es poden aplicar en tots els àmbits de l'empresa: estratègic, creació de productes, cadena de subministrament, operacions mitjançant aliances, entre d'altres. Incorporar els ODS ha de ser fet:

- a consciència (amb intenció),
- a llarg termini (ambició),
- estendre-ho a tota l'organització (consistència),
- assolint aliances amb altres empreses, el govern i tots els actors necessaris (col·laboració) i
- amb un compromís de totes les parts afectades, sent transparent i gestionant els riscos i les conseqüències (responsabilitat).

A més, la guia posa èmfasi en el fet que calen tres passos per a un lideratge efectiu, que serien:

- 1) prioritzar,
- 2) actuar i
- 3) aprendre.

Cal una priorització dels ODS, ja que no és realista voler incidir en tots els disset objectius. Un cop s'ha decidit, segons la pròpia estratègia, quins són els prioritaris, cal proposar accions per donar contingut a aquestes prioritats. I un cop escollits i amb un pla d'accions, caldrà veure si s'han complert, i en quina mesura, els objectius que ens havíem proposat amb les accions. Veient l'impacte de les accions, caldrà escollir aquelles que han funcionat i distingir-les de les que no ho han fet, per tal de tornar a establir noves prioritats i començar de nou el cicle de prioritats i accions.

Una empresa líder prioritza en funció de les oportunitats de mercat que signifiquen els ODS i les interrelacions entre uns ODS i els altres. En el moment d'actuar, una empresa líder incorpora les cinc qualitats de lideratge abans es-

mentades. I, a més, es compromet a aprendre sobre els impactes de les accions, compartint allò après, tant internament com externament. Les empreses líders, a causa que els ODS estan interconnectats, han d'adaptar els seus negocis a tots els àmbits possibles on puguin influir en l'Agenda 2030. Així doncs, cal que l'empresa conegui tots els impactes, fent un seguiment i evolució continuats. Aquest aprenentatge ajuda les empreses a resistir la rotació de personal i també a ser un referent per la seva experiència que pugui beneficiar tothom, amplificant el seu impacte.

2.3. Finances i ODS

Els objectius de desenvolupament sostenible generen oportunitats de negoci, però, a més, incorporen altres maneres d'entendre les finances, innovant i oferint noves solucions als reptes que sorgeixen. La Plataforma sobre Innovació Financera per als Objectius de Desenvolupament Sostenible ha elaborat l'informe *Corporate Finance: A Roadmap to Mainstream SDG Investments* que, juntament amb l'informe *SDG Bonds & Corporate Finance: A Roadmap to Mainstream Investments*, busca inspirar el desenvolupament d'un **mercat d'inversió en ODS** que disposi de la suficient escala, liquiditat i diversificació per atraure grans inversors institucionals i finançar un ampli conjunt d'activitats en suport dels ODS tant del sector públic com privat.

Això es deu al fet que els objectius de desenvolupament sostenible creen enormes oportunitats per a les empreses, però per això es requerirà grans inversions i nous models de finançament. Aquestes inversions s'hauran d'aplicar per entrar en nous mercats o desenvolupant nous models de negoci. El fet que els ODS entrin a formar part de l'estratègia de les empreses inevitablement comporta que les finances i totes les inversions corporatives hagin d'estar alineades amb aquest fet, i promocionar inversions que ajudin a la sostenibilitat.

L'informe proposa un **model integrat de finances corporatives** per assenyalar vies en què les empreses poden contribuir als ODS, al mateix temps que creen un ampli mercat per aquells inversors que busquen inversions que tinguin impactes creïbles. Així, es dona suport a les empreses que vulguin integrar els ODS a la seva estratègia financera i model de negoci, per tal de comunicar el seu impacte i facilitar-los l'accés al mercat creixent de finançament per als ODS. Es tracta de connectar els inversors amb una cartera d'oportunitats potencials per afavorir que incrementin la inversió en els ODS, invertint en empreses que els estan fomentant.

Referència bibliogràfica

Per inspirar inversions sostenibles, l'UN Global Compact va publicar el document: **United Nations Global Compact** (2018). «Sustainable Finance» [en línia].

Bibliografia

Informació general sobre els ODS en l'àmbit mundial

Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible i ODS

Guia per localitzar, implementar i fer el seguiment dels ODS

Recomanacions per a la implementació dels ODS

Recursos disponibles per als ODS de la Generalitat de Catalunya

Web oficial dels disset objectius globals

Web oficial dels indicadors dels ODS

Informació adreçada al sector privat, empreses i organitzacions

Guia del CEO sobre els objectius de desenvolupament sostenible

Pacte Mundial Xarxa Espanyola

Plataforma de les Nacions Unides i els ODS

Articles per aprofundir en el concepte d'economia circular

Geissdoerfer, M.; Savaget, P.; Bocken, N.; Hultink, E. J. (2017, 1 de febrer). «The Circular Economy - A new sustainability paradigm?» [en línia]. *Journal of Cleaner Production* (n.º 143, pàgs. 757-768). Disponible a: <<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.12.048>>

United Nations Industrial Development Organization (2020). *Circular economy* [en línia]. Disponible a: <<https://www.unido.org/our-focus-cross-cutting-services/circular-economy>>

